№ 113 (1926)

Серада, 23 чэрвеня 2004 г.

Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах

Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень

Выдавец: УП «Народная воля».

Кошт свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — +23...+25, уначы — +13...+15; у Брэсце ўдзень — +24...+26, уначы — +17...+19; у Гродне ўдзень — +23...+25, уначы — +16...+18; у Віцебску ўдзень — +20...+22, уначы — +11...+13; у Гомелі ўдзень — +22...+24, уначы — +12...+14; у Магілёве ўдзень — +21...+23, уначы — +11...+13.

Па ўсёй тэрыторыі краіны захаваецца сонечнае, без ападкаў надвор'е.

www.meteo.by

У Мінску — дэлегацыя Парламенцкай асамблеі АБСЕ

Дэлегацыя Парламенцкай асамблеі АБСЕ (ПА АБСЕ) на чале з кіраўніком спецыяльнай рабочай групы ПА АБСЕ па Беларусі **Утай ЦАПФ** знаходзяцца з трохдзённым візітам у Мінску.

Як паведаміла БелаПАН прэс-сакратар мінскага Офіса АБСЕ Хайдзі Сміт, у рамках візіту праходзяць сустрэчы дэлегацыі з міністрам замежных спраў Беларусі **Сяргеем МАРТЫНАВЫМ,** міністрам інфармацыі **Уладзімірам РУСАКЕВІЧАМ,** кіраўніком Цэнтральнай камісіі Рэспублікі Беларусь па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў **Лідзіяй ЯРМОШЫНАЙ,** віцэ-спікерам Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі **Уладзімірам КАНАПЛЁВЫМ,** а таксама з кіраўнікамі пасольстваў і дыпламатычных місій, акрэдытаваных у Беларусі, прадстаўнікамі палітычных партый і грамадзянскай супольнасці.

Вольга ЛАПІКАВА.

ОВАЛЬНЫЙ ЗАЛ

Проект Фролова «прокатили»...

Демократией в Беларуси не запахло

19 дней длилась голодовка депутатов Фролова, Парфеновича, Скребца и пятнадцати человек, которые присоединились к ним. Мужественные люди голодали в знак протеста против того, что Палата представителей тянет с рассмотрением поправок в Избирательный кодекс. На носу очередные парламентские выборы, а демократических изменений не предвидится.

И вот вчера депутаты Палаты представителей собрались, чтобы обсудить проект закона Республики Беларусь *"О внесении дополнений в Избирательный кодекс Республики Беларусь"*, предложенный депутатом Палаты представителей Валерием Фроловым. Заседание с небольшими перерывами длилось почти три часа. В жаркой дискуссии, как отметил спикер Палаты представителей Вадим Попов, приняло участие 32 депутата, хотя обычно выступает не более восьми. Напомним, что Валерий Фролов в своем проекте предлагает, ссылаясь на опыт не только западного, но и российского законодательства, расширить права наблюдателей на выборах, в обязательном порядке включить в состав избирательных комиссий представителей политических партий, а также обязать председателей избирательных комиссий заверять копии протоколов.

Несмотря на высокий накал дискуссии в Палате представителей, результаты голосования были прогнозируемые: из почти восьмидесяти присутствующих депутатов 71 выступил против принятия поправок Валерия Фролова. Демократия по-белорусски!

Остался неуслышанным призыв генерала-депутата превратить Беларусь из *"султаната, где после слова одного человека* (известно какого. — **А.С.**) *всех остальных буквально парализует"* в правовое демократическое государство. В ответ были слышны лишь жалкие рассуждения о том, что, мол, и так все хорошо, о том, что после принятия поправок Фролова в Беларуси будут якобы *"нарушаться права нечленов политических партий"*, или, как выразился депутат Александр Архипов, появится некий *"дисбаланс между политическими партиями и общественными формированиями"*.

Кстати, заседание на площади Независимости проходило под пристальным наблюдением посла ОБСЕ в Беларуси Эбергарда Хайкина, руководителя группы по Беларуси ПА ОБСЕ Уты Цапф, а также некоторых послов зарубежных государств в Беларуси. Можно предположить, какие впечатления о белорусских парламентариях вынесли они из стен Дома правительства.

Жаль, что график сдачи номера в печать не позволяет подробно рассказать о том, что было вчера в Овальном зале. В следующем номере "Народной воли" мы подробно познакомим читателей с ходом дискуссии в Палате представителей.

Александр СИЛИЧ.

СКАНДАЛ

Из Беларуси депортирован журналист

Позавчера заместителю главного редактора независимой газеты «Время» Михаилу Подоляку дали 15 минут на сборы и первым же поездом отправили в Украину

Подоляк — гражданин этой страны. В Беларуси, где журналист проживал 15 лет, у него был вид на жительство.

"В понедельник в 7 утра в нашей квартире раздался настойчивый звонок, — рассказывает жена журналиста **Ирина Подоляк.** — *Муж открыл дверь, и в прихожую вошли люди в штатском, сотрудники паспортно-визовой службы Партизанского района Минска, а также человек с камерой, который все, что происходило в квартире, фиксировал на пленку.*

Мужу сказали, что его журналистская деятельность представляет угрозу национальной безопасности Беларуси, и, согласно указу от 16 июня, ему грозит немедленная депортация.

Первое, что потребовали пришедшие, — паспорт мужа. Мы женаты 3 года, у Михаила есть вид на жительство в Беларуси. Зимой он получил паспорт, в котором стояла отметка, что вид на жительство в нашей стране продлен ему на 5 лет. Теперь ему было заявлено, что этот паспорт аннулирован, и Михаил на протяжении 5 лет не имеет права посещать Беларусь.

Мужу показали какую-то бумагу, которую он не стал подписывать, сказали, что у него есть 15 минут, чтобы взять все необходимое, потому что в 11.20 первым же поездом, идущим в Украину, он будет депортирован из Беларуси. Заметили, чтобы он взял деньги на билет, потому что сам должен оплатить свой проезд до первой украинской станции".

Примерно через полчаса Подоляка увезли в неизвестном направлении. Ирине не позволили даже поговорить с мужем. Позже, когда она приехала на железнодорожный вокзал, ей вместе с журналистами БТ позволили зайти к мужу в купе, но поговорить — не разрешили.

У Подоляка было отдельное купе в вагоне поезда "Минск—Одесса". Шторы в нем были наглухо задернуты, Михаил не смог даже помахать рукой собравшимся на платформе коллегам-журналистам. Но когда через другой вагон несколько представителей независимой прессы в Беларуси смогли прорваться в вагон, где находился неугодный властям журналист, Подоляк успел сказать, что он все равно будет продолжать работать в газете "Время". *"Я все ж таки придерживался рамок и не называл преступниками тех, кто формально не фигурирует в уголовных делах. Теперь я могу назвать их имена"*, — отметил Подоляк.

В понедельник после обеда появилось официальное сообщение Центра информации и общественных связей КГБ Беларуси. В нем отмечалось, что основанием для депортации Подоляка стало тенденциозное освещение социально-политической обстановки в Беларуси в газете "Время", "организатором выпуска" которой является М.Подоляк. *"Опубликованные в газете материалы содержат клеветнические измышления о реальном положении дел в стране, призывы к дестабилизации политической ситуации в Беларуси"*, — говорится в пресс-релизе КГБ. Соответствующий документ подписал председатель КГБ **Леонид Ерин.** Вечером по БТ сообщили, что документ о депортации Подоляка вместе с Ериным подписал и Генеральный прокурор Беларуси **Виктор Шейман.**

Редактор газеты "Время" **Павел Жук** недоумевает: *"Официально к газете со стороны властей никаких претензий не было. Подоляк занимался аналитикой, готовил определенные комментарии. За какие статьи его депортировали? Может, им просто не нравился Михаил? Не нравилось, КАК он пишет? В суд подавать не было оснований, и власти решили вот так просто избавиться от журналиста"*.

Подоляк, в каком бы издании он ни работал — а это всегда были негосударственные газеты, писал о политических процессах в Беларуси, о взаимоотношениях в высших эшелонах власти. В свое время газета "Наша свобода" перестала выходить после того, как суд Московского района Минска удовлетворил иск председателя Госконтроля страны Анатолия Тозика, посчитавшего, что сведения, содержащиеся в статье Михаила Подоляка "Конфиденциально", порочат его честь и достоинство. Сумма штрафа была настолько велика, что газету пришлось закрыть.

Что сейчас не понравилось властям? Материал журналиста "Как он уйдет", где рассматривались возможные варианты отставки Лукашенко с поста президента? Или другие публикации?..

"У меня вызывает удивление порядок выдворения Подоляка из страны, — говорит адвокат **Павел Сапелко**, — *поскольку уведомление о начале процедуры аннулирования разрешения на постоянное место жительства в Беларуси было начато 18 июня, а в субботу, 19, уже закончено. Подоляк же непосредственно был уведомлен об этом только 21 июня"*.

В заявлении Белорусской ассоциации журналистов говорится, что, поскольку Подоляк не был предварительно уведомлен о причинах предстоящей депортации, тем самым *"были нарушены его права на личное присутствие при слушании вопроса о депортации и судебное обжалование принятого решения"*.

Ирина Подоляк говорит, что решение властей в обязательном порядке будет обжаловано в суде.

Вчера Ирина смогла встретиться с мужем. На территории Украины. Она говорит, что Михаил пересек границу без каких-либо эксцессов. Чувствует он себя хорошо, первое время будет жить у родителей.

К слову, случай с депортацией журналиста из Беларуси не первый в новейшей истории нашей страны. Но раньше белорусские власти выдворяли только представителей электронных СМИ. В 1997 году из Беларуси был депортирован корреспондент российского телеканала НТВ **Александр Ступников**, в 2003-м — его коллега **Павел Селин**. Летом 1997 года со скандалом покидали Беларусь журналисты ОРТ. Россиян **Анатолия Адамчука** и двоих его коллег белорусские власти обвинили в незаконном переходе литовско-белорусской границы и после недели переговоров передали российской стороне. В 2001 году из Беларуси был депортирован чешский журналист **Михал Плавец**.

Мария ЭЙСМОНТ.
Фото photo.bymedia.net

ГЭТА БЫЛО ЎЧОРА

Як мяне на руках вынеслі з Дома ўрада...

А 10-й гадзіне раніцы 22 чэрвеня я прыйшоў у Дом урада, каб трапіць на пасяджэнне сесіі Палаты прадстаўнікоў. Яна збіралася абмяркоўваць папраўкі да Выбарчага кодэкса, і Радыё Свабода, ад якога я акрэдытаваны Міністэрствам замежных спраў Беларусі, даручыла мне зрабіць матэрыял пра гэтае пасяджэнне сесіі.

Я прайшоў праз першы кардон ахоўнікаў паміж Педагагічным універсітэтам і катлаванам на плошчы Незалежнасці, але на ўваходзе ў правае крыло Дома урада, калі я паказаў пропуск № 0016212 (з пячаткай службы бяспекі і запісам "Сапраўдны да 31 снежня 2004 г."), ад мяне запатрабавалі дадатковыя дакументы. Убачыўшы пасведчанне аб рэгістрацыі МЗС № 925, якое сапраўднае да 9 красавіка 2005 года, дзе напісана "Радыё Свабода, ЗША", ахоўнік у форме заявіў, што мяне не прапусціць.

«Уваход забаронены!»

Калі я дастаў дыктафон, уключыў яго і спытаўся, на якой падставе мне забаронены ўваход у Палату прадстаўнікоў, ахоўнік нічога не адказаў. На пытанне "Значыць, я магу прайсці?" ніякага адказу не атрымаў, таму паспрабаваў прайсці далей у будынак. Ахоўнік забраў мой дыктафон і выскачыў з ім на вуліцу да помніка Леніну, а мяне адразу схапілі нейкія людзі ў цывільным, заламалі рукі і выпіхнулі з будынка. Адзін з іх з тварам крымінальніка пачаў казаць мне "ты" і пагражаць, што зараз я пайду з ім.

Фізічную сілу да мяне ўжылі даволі моцна, але, на маё шчасце, у Дом урада ў гэты момант уваходзіў кіраўнік офіса АБСЕ ў Мінску Эберхард Хайкен. Я сказаў яму, што буду пратэставаць, і прасіў дапамагчы. У гэты час ахоўнік у форме намагаўся знішчыць запіс на маім лічбавым дыктафоне, аднак зрабіць гэтага не здолеў. Яму на дапамогу прыйшоў іншы супрацоўнік службы бяспекі, які потым назваў сябе Сяргеем. Разам яны сцёрлі ўсе запісы на міні-дыску ў маім дыктафоне — на вачах у кіраўніцы дэлегацыі Парламенцкай асамблеі АБСЕ Уты Цапф, якая прыехала падчас скандалу. Я патлумачыў спадарыні Цапф, што адбываецца, паказаў усе свае акрэдытацыі, а яна абяцала закрануць гэтае пытанне ў размове з кіраўніцтвам Палаты прадстаўнікоў. Тое самае заявіў спадар Хайкен.

Дыктафон мне вярнулі, і я зноў паспрабаваў прайсці ў будынак. Тады нейкі начальнік у цывільным, які потым назваўся Генадзем Васільевічам, забраў у мяне абодва пасведчанні і заявіў, што яны больш несапраўдныя. Ашаломленая Ута Цапф папрасіла ў мяне візітку і дала сваю, кажучы, што такога яна яшчэ ніколі не бачыла. Прадстаўнікоў АБСЕ ў Дом урада прапусцілі, а я застаўся іх чакаць, патрабуючы вярнуць мне акрэдытацыі.

Як хлусіць служба бяспекі прэзідэнта

Пасля некалькіх званкоў на нумар дзяжурнага службы бяспекі 220-89-20 пасведчанне МЗС мне аддалі. Я тэлефанаваў у гэты час кіраўніку Адміністрацыі прэзідэнта, дзяржсакратару Савета бяспекі, кіраўніцтву Палаты прадстаўнікоў, але паўсюль у іх прыёмных мне казалі, што са службай бяспекі прэзідэнта яны нічога зрабіць не могуць. Праз пэўны час да мяне падышоў чалавек у цывільным, вярнуў мой парламенцкі пропуск, прадставіўся Сяргеем Уладзіміравічам Шаўчэнкам і прапанаваў прыйсці 23 чэрвеня а 10-й раніцы на вуліцу Карла Маркса, 38, каб замяніць пропуск на новы. Ён заявіў: *"Бачыце, у вас на фатаграфіі ёсць слова "Пресса", а яго быць не павінна. Гэта пропуск старога ўзору, яго маюць яшчэ толькі два-тры чалавекі — іншым мы памянялі".* На пытанне, калі памяняўся ўзор пропуску і чаму мне пра гэта не паведаміла прэс-служба Палаты, ён не адказаў. Я адразу патэлефанаваў у прэс-цэнтр Палаты прадстаўнікоў Кацярыне Найдзен, якая мне выдавала пропуск, і папрасіў тлумачэнняў. *"Ніхто пропускі не скасоўваў, яны сапраўдныя да канца года. У нас акрэдытавана каля 100 журналістаў"*, — сказала спадарыня Найдзен і пацвердзіла, што слова "Пресса" на фатаграфіі стаіць на ўсіх пропусках. Але "проста Сяргей" у цывільным падышоў да мяне і сказаў: *"Проста вы тут персона нон грата"*.

Юры СВІРКО: — І ў гэты момант я падумаў, што вось так, у цэнтры Мінска, сярод белага дня і знікаюць людзі, якіх натуральным чынам выкрадаюць мясцовыя тантон-макуты.

«Генадзь Васільевіч» мяняе прафесію

Пазней у Палату хацела прайсці Вольга Тамашэўская, карэспандэнтка маскоўскай газеты "Время новостей". Яе спынілі яшчэ на першым кардоне каля катлавану, а я ў Доме ўрада чуў: "Планета 800—851-му. Журналіст!!! Газета "Время новостей"!" Вядома, спадарыню Тамашэўскую не пусцілі. Калі я патэлефанаваў ёй і сказаў, што я ўнутры, да мяне зноў падышоў *"Генадзь Васільевіч"* з рацыяй у руцэ і запатрабаваў *"ачысціць памяшканне"*. Я папрасіў яго паказаць ягонае пасведчанне, але замест гэтага адзін з бар'ераў на ўваходзе ў Дом урада быў раптам адсунуты, з боку памяшканняў Цэнтрвыбаркама вываліліся шэсць чалавек у цывільным, прычым адзін з іх быў у спартыўным касцюме, яны зноў схапілі мяне, ледзь не зламаўшы руку, а потым пацягнулі праз Цэнтрвыбаркам да ўвахода ў Прэзідэнцкую бібліятэку. Там ужо стаяў уазік з чырвоным міліцэйскім нумарам МН0773, мяне запіхнулі на задняе сядзенне, дзе побач са мной села яшчэ трое ў цывільным. Наперадзе былі кіроўца, якога называлі Саняй, і нехта, хто потым спытаўся пра маё імя ды сам адрэкамендаваўся Юрыем Юр'евічам.

Уазік выехаў з тэрыторыі Дома ўрада, і ў гэты момант я падумаў, што вось так, у цэнтры Мінска, сярод белага дня і знікаюць людзі, якіх натуральным чынам выкрадаюць мясцовыя тантон-макуты. І ніякая АБСЕ ім не страшная. Ім ніхто не ўказ, акрамя...

Уазік, аднак, паехаў не за горад, а прыпаркаваўся каля Чырвонага касцёла. Кіроўца з маім "цёзкам" кудысьці сышлі, а двое засталіся мяне пільнаваць. Я сядзеў паміж імі даволі доўга, мне было забаронена тэлефанаваць з мабільнага і адказваць на тэлефанаванні.

Нарэшце вярнуўся "Юрый Юр'евіч" і прамовіў: *"Дзе вы пражываеце? Мы вас туды зараз адвязем. І за гэта грошы не возьмем — лічыце, што гэта таксі".* Я назваў вуліцу Энгельса, таму што там мая кватэра, і уазік прывёз мяне да рэдакцыі "Народнай волі".

Што ж гэта за парламент і «людзі ў чорным»?

У рэдакцыі я крыху супакоіўся, але і мне, і чытачам будзе цікава ўсё ж такі ведаць адказы на наступныя пытанні:

1. Чаму служба бяспекі прэзідэнта ў прысутнасці прадстаўнікоў АБСЕ парушае шматлікія міжнародныя нормы, Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь і беларускі закон аб друку, пастанову аб парадку асвятлення сесіі Палаты прадстаўнікоў?

2. Як да гэтага ставіцца Міністэрства замежных спраў, якое акрэдытоўвае замежных журналістаў у Беларусі і таксама гарантуе ім ажыццяўленне іх прафесійных правоў?

3. Што сабой уяўляе Палата прадстаўнікоў, якая не кантралюе тыя працэсы, што адбываюцца на яе тэрыторыі, і не можа ўплываць на сваю ахову?

4. Што за "людзі ў чорным" знаходзяцца на тэрыторыі Палаты прадстаўнікоў і Цэнтральнай выбарчай камісіі? Хто дазволіў ім гэтак нахабна і адкрыта парушаць законы?

5. Дзе ў Беларусі пракурорскі ды іншы нагляд за сілавымі структурамі, якія дзейнічаюць такім чынам, абмяжоўваючы свабоду слова і асабістую свабоду журналістаў? Хто адкажа за прымяненне фізічнай сілы да акрэдытаванага замежнага карэспандэнта?

6. Навошта сёлета прэзідэнцкая служба бяспекі распаўсюдзіла свае права не пускаць незалежных журналістаў не толькі на мерапрыемствы з удзелам Аляксандра Лукашэнкі, але і на сесіі Палаты прадстаўнікоў?

7. Ці можна давяраць кіраўніцтву Палаты прадстаўнікоў і Цэнтральнай выбарчай камісіі, якія працуюць фактычна пад аховай (а можа, і пад дыктатам) невядомых сіл у Доме ўрада?

8. Хто і калі кампенсуе мне маральны ўрон, які быў прычынены ў выніку незаконнага пазбаўлення права атрымліваць інфармацыю, а таксама фізічных пакут ад рук прэзідэнцкіх ахоўнікаў?

...Гэта не першы выпадак парушэння правоў журналістаў у Беларусі. Між іншым, а чые правы тут паважаюцца? Тое, што творыцца ў Беларусі, не паддаецца здароваму сэнсу.

Юры СВІРКО,
акрэдытаваны ў Беларусі карэспандэнт Радыё Свабода.

ПУЛЬС

Ніколі больш!

Пасол Германіі ў Беларусі перадаў старшыні Камархіва базу даных на 58 тысяч загінуўшых савецкіх ваеннапалонных

Днямі пасол Германіі ў Беларусі **Хельмут ФРЫК** перадаў старшыні Камітэта па архівах і справаводстве (Камархіў) пры Савеце міністраў Беларусі **Уладзіміру АДАМУШКУ** электронную базу даных на 58 тысяч загінуўшых савецкіх ваеннапалонных — вязняў нацызму з прыкладаннем 170 тысяч сканіраваных дакументаў. Цырымонія перадачы прайшла ў Нацыянальнай бібліятэцы (НБ) падчас адкрыцця выставы "Шлях да перамогі", прысвечанай 60-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Як зазначыў доктар Х.Фрык, *"Германія поўнасцю ўсвядоміла падзеі 1941—1944 гадоў на тэрыторыі Беларусі і прымае ўсю паўнату адказнасці за злачынствы, учыненыя ў вашай краіне".* Дыпламат падкрэсліў, што Германія стала зусім іншай краінай, дзе лозунг "Ніколі больш!" ператварыўся з патрабавання ў рэальнасць.

Марат ГАРАВЫ.

Футбалісты мінскага «Дынама» прайгралі польскай «Одры» ў першым матчы Кубка Інтэртота

З паражэння стартавалі ў чарговым розыгрышы Кубка Інтэртота футбалісты мінскага "Дынама". 20 чэрвеня ў першым матчы першага раунда беларуская каманда саступіла ў гасцях польскай "Одры" (Вадзіслаў-Шленскі) з лікам 0:1. На 37-й хвіліне мяч забіў нападаючы супернікаў Марэк Кубіш.

Матч у адказ пройдзе 27 чэрвеня ў Мінску. Пераможца гэтай пары ў другім крузе згуляе з пераможцам пары "Санта-Хулія" (Андора) — "Сартыд" (Сербія і Чарнагорыя). У першай гульні каманда з Балканскага паўвострава была на галаву вышэй за праціўніка — 8:0.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

ЗДАРЭННЕ

Феерверк на сваю галаву

Ніколі раней у Абласную клінічную бальніцу не паступаў хворы ў такім стане, як віцебскі васьмікласнік Саша. Калі за хлопцам у кватэру яго сябра прымчалася "хуткая дапамога", у Сашы між вачэй тырчала... металічная спіца.

Пасля таго, як хлопца даставілі ў хірургічнае аддзяленне і правялі складаную аперацыю, высветлілася, што спіца дыяметрам тры міліметры і даўжынёй у 45 сантыметраў прабіла лобную пазуху і прашыла галаву амаль наскрозь — на 25 сантыметраў.

Саша распавёў медыкам, што ён і яго сябар быццам бы знайшлі на вуліцы нейкую трубку, падчас разборкі якой яна нягучна стрэліла вострай спіцай Сашы ў твар.

Крыху пазней міліцыя дакапалася да праўды. Аказваецца, Саша з сябрам вырашылі самастойна зрабіць петарду — учыніць феерверк, заклаўшы ў канструкцыю самаробнай "адскай машыны" стальную спіцу ў якасці байка. Аматарскі феерверк спрацаваў на паразу аднаго з "канструктараў", цудам не забіўшы яго.

Пацярпеламу падлетку незвычайна пашанцавала. Спіца, прабіўшы чэрап, не закранула ні сасудаў мозга, ні рухальных або моўных цэнтраў. Менавіта дзякуючы гэтаму падлетак са спіцай у галаве на сваіх нагах сустрэў брыгаду "хуткай дапамогі", сам дайшоў да машыны, нармальна паводзіў сябе ў бальніцы, а скардзіўся толькі на лёгкае галавакружэнне.

Увогуле нядрэнна пачувае сябе незвычайны пацыент і пасля аперацыі. Гаворыць, што крыху баліць галава, а ў астатнім усё добра.

Між тым хірург Васіль Блахін, які курыруе Сашу, лічыць, што раненне наўрад ці застанецца без наступстваў, бо нестэрыльны металічны штыр мог занесці ў арганізм аматара піратэхнікі небяспечную інфекцыю.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Народная Воля 23 ЧЭРВЕНЯ 2004 г.

ВЗГЛЯД СО СТОРОНЫ

2. Рижский бальзам на душу,

или Когда мосты готовы к Европе, а мозги — нет

Александр КЛАСКОВСКИЙ

Если послушать иных минских комментаторов, то жизнь у новичков Евросоюза — ну просто ложись да помирай. Бедные латыши, например, размели перед вступлением в ЕС всю соль. Их фермерам, которые еще не вылетели в трубу, теперь уж точно не избежать сплошного разорения. А истинное отношение к институтам Евросоюза граждане Латвии, мол, показали низкой (41 процент) явкой на недавних выборах в Европарламент.

Соль крупного помола перед 1 мая действительно тащили мешками. Пошел слух, что она не вписывается в стандарты Брюсселя. А тут на носу сезон, когда надо консервировать всякие там огурчики...

"Кто-то, похоже, ловко решил проблему затоваривания", — шутят сегодня в Риге. Отмечают: да, цены немного подросли, литр молока подорожал аж центов на 10 (по-нашему — рублей на 400), хотя этот пример — скорее исключение.

А вообще латыши рассчитывают подняться на среднеевропейский уровень благосостояния за 20—30 лет. Сейчас ВВП на душу населения у них — лишь процентов 35 (данные за 2002 год) от этого целевого показателя.

И даже на глаз по ценникам в рижских магазинах нетрудно прикинуть, что на среднюю зарплату под 200 латов (около 400 долларов), тем более за вычетом весьма чувствительных налогов и расходов на жилье, — особо не пошикуешь. Вот еще пара цифр: прожиточный минимум в феврале превысил 96 латов, пенсия — в районе 66 латов.

Прирастает же ВВП хоть и не так бурно, как у нас в свете указаний Лукашенко, но тоже неплохо. За первый квартал, например — на 8,8% по сравнению с тем же периодом прошлого года, сообщает латвийское ЦСУ (какая нетронутая аббревиатура в стране победившего евровыбора!).

В отличие от Беларуси, в Латвии не стали искусственно поддерживать монстров социалистической индустрии. Уже давно не делают приемников ВЭФ — на месте некогда славного советского предприятия решили соорудить торговый центр.

При этом некоторые отрасли — деревообработка, химия — удачно вписались в международное разделение труда. Наиболее же бурно растет сектор услуг.

А вот сотни тысяч гектаров сельхозугодий действительно выпали из оборота. Заросшие бурьяном прибалтийские поля вместо колосившихся некогда колхозных нив — любимая картинка Белорусского ТВ.

Проезжая по Латгалии (восток страны тут, как и в Беларуси, заметно беднее), мы и сами видели рядом с усадьбами сельских нуворишей (есть те, кто очень даже "круто поднялся") ветхие строения, запущенные поля — не все вписались в новые реалии. И хотя своих продуктов в здешних магазинах навалом, для тысяч и тысяч семей кризис привычного сельского уклада — это действительно жизненная драма.

В Риге один собеседник сказал так: *"Мы смотрим все на эти процессы, связанные со вхождением в ЕС, как на приближение цунами. Кто уцелеет, тот уцелеет. Бежать поздно и бессмысленно"*.

Белорусская власть, как вы знаете, умело играет на страхе многих соотечественников перед переменами.

"По ВВП на душу населения, по степени развития и модернизации промышленного комплекса Беларусь в свое время имела стартовые позиции, пожалуй, получше, чем Латвия, — сказал *"Белорусским новостям"* наш известный экономист **Леонид Заико.** — *Но вот в смысле настроя граждан — никакой перспективы у нас не было. Страны Балтии сделали четкий национальный выбор — уход в Европу. У нас же заводы, дороги, мосты были готовы в ЕС, а вот мозги — нет"*.

По словам эксперта, *"Беларусь продолжает находиться на цивилизационном разломе. Ее население амбивалентно, оно одновременно выбирает Восток и Запад..."*.

Говоря о латвийской трансформации, Леонид Заико отметил: *"Да, для тех, кому за тридцать, это оказалось трудным испытанием. Для многих — трагедия, они попали под поезд. С другой стороны, есть часть населения, которая является обузой для любого общества. В Беларуси население пока делится на две части: половина получает социальные трансферты, а другая половина — работает, чтобы кое-как содержать себя и остальных. Рано или поздно экономические реалии прижмут и нас. Мы тоже будем закрывать плохие предприятия, увольнять дворников, которые плохо метут улицы, и учителей, которые плохо ведут занятия"*.

Латвийская молодежь уже четко усвоила новые правила игры. У нее — совсем иной уровень, иное качество проблем, чем у старшего поколения. Например — как побыстрее выучить второй иностранный, чтобы больше было шансов устроиться в Европе. Английский за минувшее десятилетие выучили, можно считать, все.

Есть языковая проблема и в другом смысле. Опять же — Белорусское телевидение много показывало, как протестуют ученики русских школ против перевода большинства предметов на латышский.

То, как это подается с позиций Москвы, скорее, лишь подливает масла в огонь. Такое мнение высказала, отвечая на вопрос *"Белорусских новостей"*, известная рижская журналистка **Татьяна Фаст**, ныне главный редактор газеты "Телеграф".

"Проблемы, связанные с издержками реформы образования, нередко раздувают, используют в своих интересах радикалы с обеих сторон", — считает Татьяна Фаст.

Примечательно, что наши собеседники из русскоязычной общины так же дружно, как и коренные латыши, относили к числу бесспорных завоеваний периода независимости укоренение либеральных ценностей, демократических принципов.

Для белоруса тут многое в диковинку. В Латвии работает реальная многопартийность, идет естественная ротация властных команд (притом что у нас номенклатура ротируется в основном путем попадания "под раздачу").

Или возьмите такой момент, как прозрачность власти. Тут нормативные акты обязывают чиновников, например, давать журналистам разнообразную информацию и даже — поверите ли? — за несколько недель до принятия выставлять в Интернет проекты разных официальных документов. Действует закон об открытости информации — недосягаемая мечта белорусских журналистов, которых обложили нормативными актами о госсекретах.

Притом что средний латыш сегодня так же не купается в роскоши, как и средний белорус, мы живем в совершенно разных странах. Разница — в правилах устройства общества, в векторе развития, в видении завтрашнего дня.

"Многое зависит от настроенности политической элиты, — убежден руководитель аналитического центра "Стратегия" Леонид Заико. — *По большому счету исторический выбор определяет не народ, а именно элита. И потому в наших сегодняшних условиях резкая динамика в сторону Европы невозможна"*. По ряду причин, отмечает эксперт, белорусскому руководству выгодно поддерживать иждивенческие настроения, когда вождь всем все раздает.

Да, Латвия сегодня живет непросто. Прошло время евроэйфории. Но осталось чувство исторической перспективы.

Страна сделала выбор.

Беларусь остается на разломе.

Рига—Минск.

СУД!

Третья «ходка» Андрюхи

Житель многоквартирного дома по улице Спортивной города Речицы, спустившись в подвал, обнаружил пропажу из кладовки пары резиновых сапог. Посчитав, что взломали дверь и совершили кражу пацаны, потерпевший тем не менее обратился в милицию.

Через пару дней с заявлением о пропаже резиновых и кирзовых сапог в РОВД обратился житель соседней улицы Снежкова.

Как впоследствии установили местные оперативники, обе кражи совершил житель райцентра 25-летний и нигде не работающий Андрей Сальников. В похищенных вещах вор лично не нуждался — у него отсутствовала наличность для приобретения наркотиков. Продав обувь на местном рынке, он отоварился очередной дозой зелья. Большого навара от украденного, естественно, не поимел. А когда "ломка" уже совсем замучила, вдвоем с неустановленным лицом совершил более тяжкое преступление.

Поздним вечером на той же улице Спортивной напали на прохожего. Сильно избив мужчину, злодеи отобрали кожаную куртку. Такое преступление уголовный закон именует разбоем. При попытке реализовать куртку вора-разбойника повязали.

Суд Речицкого района довольно гуманно подошел к назначению наказания ранее дважды судимому наркоману. В течение семи лет ему предстоит отбывать срок в исправительной колонии курс принудительного лечения от наркомании. Замечу, что статья за разбой предусматривает лишение свободы на срок до пятнадцати лет. Так что Андрюхе повезло...

Михаил ОГОНЬКОВ.

НЕЛЬГА МАЎЧАЦЬ!

Колькі соль ні называй цукрам...

Чым можа адгукнуцца для насельніцтва чарговы «тарыфна-камунальны клопат»?

Апошнім часам урадаўцы дружна загаварылі аб тым, што тарыфы на камунальныя паслугі падвышацца не будуць. Спачатку міністр жыллёва-камунальнай гаспадаркі, адказваючы на пытанні дэпутатаў, зазначыў, што ў другім паўгоддзі тарыфы не павялічацца, а пазней яго намеснік Валерый Новак на прэс-канферэнцыі падкрэсліў, што тарыфы на аплату камунальных паслуг не будуць расці, яны будуць толькі індэксавацца.

Многія грамадзяне ўжо даўно прыкмецілі: калі прадстаўнікі беларускіх улад пачынаюць гаварыць пра клопат аб народзе, дык гэта не да дабра. Раней яны сцвярджалі, што тыя тарыфы "замруць на месцы", а яны пасля іх слоў борздзенька скакалі ўсё вышэй. Хітраватая фармулёўка аб "непадвышэнні" гучыць і цяпер. Маўляў, яны не будуць павышацца, а "толькі індэксавацца". Як сказалі б у Адэсе, колькі соль ні называй цукрам, салодкай яна не стане. І сапраўды, як ні называй дадатковую аплату — павышэннем тарыфаў ці індэксацыяй, усё роўна выкладваць штомесяц за кватэру трэба болей. Да таго ж, чаму пенсіі не індэксуюцца штомесяц? Што ж гэта за індэксацыя такая, што на тарыфы яна ёсць, а на пенсію яе няма? У такім разе яна — той жа скрыты падатак ці абдзіралаўка.

Цікава, што амаль адначасова з "тарыфным клопатам аб народзе" ў друк прасачылася інфармацыя аб тым, што збіраюцца ўвесці падатак з гарадскіх жыхароў за зямлю. Чакаецца, што ўжо ў новым годзе ў камунальных жыроўках можа з'явіцца новы радок — плата за зямлю, на якой стаіць шматкватэрны дом. Так што тарыфы за камунальныя паслугі рэзка, мабыць, і не будуць "падвышацца", але з'явіцца новы падатак. Як сказалі б тыя ж адэсіты, якая розніца, як гэта соль называецца, яна ўсё роўна салёная.

Няўжо ў краіне мала зямлі, што трэба з беднага беларуса здзіраць падатак нават з той, на якой стаяць шматпавярховыя дамы. Вялікабрытанія займае амаль такую ж тэрыторыю, як і Беларусь, там пражывае болей як 50 мільёнаў чалавек, і ўсім хапае зямлі. Насельніцтва Беларусі складае толькі дзесяць мільёнаў. Калі ўлада сапраўды клапоціцца пра людзей, чаму яна збіраецца абдзіраць іх за зямлю! Вядома, з тых, хто пражывае ў так званых элітных дамах, хто будуе дарагія катэджы на асобным участку зямлі, не шкодзіць браць зямельны падатак. Хочаш шыкоўна жыць — раскашэлься. Але навошта беднякоў прыраўноўваць да багацеяў?

Рухаючыся шляхам, які выбірае ўлада, падаткаў можна напрыдумваць процьму. Калі браць грошы за зямлю, дык чаму не браць за неба? Ваша кватэра знаходзіцца на другім ці пятнаццатым паверсе — значыць, вы займаеце частку неба і за яго, выходзіць, трэба плаціць падатак. Вашы вокны выходзяць на поўдзень — дык вам можна ўвесці падатак за сонца, і г.д.

А яшчэ ў друку праскочыла паведамленне, што хутка за камунальныя паслугі мы будзем плаціць па новай інструкцыі. Кажуць, яна заменіць старую, якая дзейнічае з 1999 года, і павінна дакладна акрэсліць усе праблемныя пытанні з аплатай камунальных паслуг. Як бачым, ніякай канкрэтыкі. Толькі адчуванне такое, што пасля яе ўвядзення плаціць за кватэру прыйдзецца не менш, а, хутчэй, больш. Так што "тарыфны клопат" пра нас можа выйсці бокам і балюча стукнуць па кожным.

Насельніцтва ўжо цяпер з цяжкасцю цягне камунальна-тарыфны груз... Самі ўлады прызнаюць, што яно не здольна аплачваць больш высокія тарыфы, маюцца вялікія запазычанасці і за гэтыя. Так, па даных на 1 чэрвеня, доўг бюджэтных арганізацый Міністэрству жыллёва-камунальнай гаспадаркі склаў 17 мільярдаў рублёў, другіх устаноў — 14 мільярдаў, сельскагаспадарчых прадпрыемстваў — 37 мільярдаў, насельніцтва — 97,5 мільярда рублёў. Заўважылі, што доўг насельніцтва амаль у паўтара раза перавышае запазычанасць усіх арганізацый, разам узятых, што аплата цяперашніх тарыфаў не пад сілу нават сельскагаспадарчым прадпрыемствам і бюджэтным арганізацыям. Куды ж яшчэ падвышаць, няхай сабе называючы гэта індэксацыяй, зямельным падаткам ці нават інструкцыяй?

Яўген ТАЎГЕНЬ.

Канверсія па-беларуску:

сышлі вайскоўцы — прыйшла культура

У Беларускай ССР амаль не будавалі тэатраў і музеяў, прыстасоўваючы да гэтых патрэб ужо існуючыя з дабальшавіцкіх часоў палацы, храмы, адміністрацыйныя будынкі. Парадак звычайна быў такі. Напачатку ў які-небудзь адабраны ў законнага гаспадара дом засяляліся ўстанова ўлады, прадуктовы склад ці крама, а потым, калі яны перабіраліся ў памяшканне больш зручнае, пакінутую пасля іх руіну спісвалі на баланс Міністэрства культуры. Такая завядзёнка існуе і па сённяшні дзень. Прынамсі, так атрымаў новае памяшканне Нацыянальны музей гісторыі і культуры. Як і стары будынак музея, яно з ліку "экспрапрыіраваных". З сярэдзіны пазамінулага стагоддзя тут быў шпіталь, пасля Кастрычніка тут атабарылася савецкае вайсковае чынавенства.

Магчыма, той, хто ўпершыню бачыў у Мінску старасвецкі гмах на рагу Першамайскай і Фрунзе, насупраць Цэнтральнага парку, задаваўся пытаннем, чаму яго няма на паштоўках, чаму сюды не водзяць турыстаў? І насамрэч, дабротная архітэктура XIX стагоддзя, сапраўдны, а не падробны, як у сталінскія часы, класіцызм, старыя дрэвы рабілі гэтае месца рамантычным аазісам пасярод прагматычна-функцыянальнай забудовы Мінска савецкага. Няўжо гэта нікому не трэба? — думаў выпадковы мінчук. Тут бы музей які зрабіць... Але ўсё станавілася зразумелым, калі на вока траплялі жаўнер з аўтаматам, што павольна шпацыраваў уздоўж фасада, і шыльды "Военный трибунал КБВО", "Военная прокуратура КБВО". Згодна з савецкай завядзёнкай, усё, што тычылася войска, лічылася засакрэчаным, нават калі гэты сакрэт быў ва ўсіх навідавоку. Суровыя ўстановы, пазначаныя на шыльдах, займалі толькі адзін флігель будынка. У другім месцілася ваенная газета з рэдакцыяй і друкарняй, а цэнтральную частку займаў штаб тылу Узброеных сіл. Калі для гэтых устаноў знайшлося іншае, больш зручнае памяшканне (толькі газета не спяшаецца з'язджаць), будынак пэўны час не меў гаспадара.

Казалі, нібыта на яго адразу паклаў вока нейкі банк, Акадэмія мастацтваў была не супраць справіць у ім улазіны, але самым спрытным аказаўся Нацыянальны музей гісторыі і культуры ў асобе ягонага дырэктара Пятра Сяргеевіча Хацько. У новым памяшканні музея ўжо і экспазіцыя ёсць. Праўда, даволі сціплая. Да сапраўднага асваення новай тэрыторыі яшчэ далёка. Гэта хутчэй сімвалічны акт уступлення ў правы валодання. Экспазіцыя займае толькі некалькі больш-менш даведзеных да ладу пакояў, але яна дае ўяўленне аб багацці і разнастайнасці фондаў нацыянальнай скарбніцы. Я назваў бы гэтую экспазіцыю сціплым эскізам будучага велічнага палатна.

Ваш карэспандэнт наведаў музей, каб задаць колькі пытанняў дырэктару.

— Пётр Сяргеевіч, найперш віншую Вас з наваселлем. І з гэтай нагоды пытанне: тое, што такі шыкоўны будынак перададзены ўстанове культуры, хоць прынята лічыць, што першымі ў чарзе на пашырэнне стаяць міністэрствы ды іншыя ўстановы улады, для грамадства — прыемная неспадзяванка. Як гэта атрымалася?

— Усё законным шляхам. Музей звярнуўся ў міністэрства, міністэрства — у Адміністрацыю прэзідэнта, тая прыняла рашэнне на нашу карысць.

— Мабыць, у вас былі канкурэнты?

— Можа, і былі. Мне з імі кантактаваць не даводзілася. Галоўную ролю адыграла тая акалічнасць, што прэзідэнт быў знаёмы з нашымі праблемамі, бачыў, у якіх умовах захоўваюцца нашы экспанаты. У новым памяшканні можна будзе і шырэй разгарнуць экспазіцыю, і стварыць лепшыя ўмовы для навуковай работы і захавання фондаў.

— Пытанне асабістае. Вы раней працавалі ў Нацыянальным мастацкім музеі. Як Вы сталі дырэктарам Музея гісторыі і культуры? Чаму менавіта Вас прызначылі на гэтую пасаду?

—Я сапраўды быў намеснікам дырэктара Нацыянальнага мастацкага музея па агульных пытаннях. Гэтая акалічнасць і паспрыяла таму, што зараз я тут. Тыя, хто прымаў рашэнне, ведалі пра мой вопыт пра маю працу з Юрыем Аляксандравічам Карачуном. З ім мы фактычна з нуля пачыналі адбудову дома Ваньковіча, працавалі ў нашых філіялах — у Мірскім замку, у Лошыцы.

— Як Вы ставіцеся да таго, што Нацыянальны мастацкі музей, які для Вас не чужы, сёння пазбаўляецца шэрагу сваіх філіялаў? Гарадскім уладам перададзена прыгаданая Вамі Лошыца, Мемарыяльны музей Заіра Азгура...

—Мяркую, Юрый Аляксандравіч Карачун гэтага не дапусціў бы. Я не надта разумею, з якой логікі зыходзіць сённяшняе кіраўніцтва музея, адмаўляючыся ад аб'ектаў, у якія ўкладзены немалыя сродкі, час, праца навуковых супрацоўнікаў і чый лёс пад эгідаю горада будзе вельмі няпэўным. Я думаю, Нацыянальнаму мастацкаму музею ўсе роўна ў нейкай форме давядзецца гэтыя аб'екты апекаваць, але ўжо не маючы на іх юрыдычнага права.

— Не сумуеце па Нацыянальным мастацкім?

— Сумую. Але ж я паспрабую свой музей зрабіць не горшым.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ.

ПУЛЬС

Цярпенне лопнула

На Баранавіцкай трыкатажнай фабрыцы адбылася забастоўка. Каля 300 работніц запатрабавалі павышэння заработнай платы хаця б да 150 тысяч рублёў у месяц. Таксама яны выказалі незадаволенасць умовамі працы, станам тэхнікі бяспекі. Цяжкасці на прадпрыемстве ўзніклі ад таго, што яно згубіла ўнутраны рынак. Каб яго заваяваць, патрабуецца новае абсталяванне і ўкараненне сучасных тэхналогій. Ды дзе ўзяць сродкі на гэта, калі калектыў мае мільённыя запазычанасці па плацяжах? Канцэрн "Беллегпрам" толькі абяцае падтрымку. Цярпенне работніц, як кажуць, лопнула.

Віктар БРУЦКІ.

«Скачок за Джона» і камп'ютэр на ўспамін

"Пляцоўка прызямлення — увесь свет". Так называецца грамадская арганізацыя, што аб'ядноўвае ветэранаў 82-й паветрана-дэсантнай дывізіі Узброеных сіл ЗША. Былыя дэсантнікі наладжваюць кантакты з прадстаўнікамі свайго роду войск у розных краінах, абменьваюцца таварыскімі візітамі.

Днямі дэлегацыя амерыканскіх "паветраных салдат" наведала дэсантнікаў 103-й асобнай гвардзейскай мабільнай брыгады, раскватараванай у Віцебску. Тут заакіянскіх гасцей прымалі як старых знаёмых, бо яны ўжо былі ў Віцебску два гады таму. Тады ў складзе групы амерыканцаў быў ветэран-дэсантнік Джон, які, страціўшы абедзве нагі, працягваў скакаць з парашутам, што і прадэманстраваў у Віцебску.

Нядаўна Джон (сапраўдны амерыканскі Марэсьеў) памёр, і ягоныя сябры-саслужыўцы прысвяцілі яму свой сёлетні "дэсант" у Віцебску, назваўшы акцыю "Скачок за Джона".

Як і ў папярэдні раз, віцебскія дэсантнікі паказалі амерыканскім узорныя скачкі. Госці былі ў захапленні ад поспехаў, якіх дасягнулі нашы салдаты за адзін год тэрміновай службы ў мабільных сілах Беларусі, і ў знак прыязнасці і павагі падарылі нашай брыгадзе суперсучасны камп'ютэр.

Быў герой калісьці проста Ізем

Паводле ініцыятывы віцебскага ваенна-патрыятычнага клуба "Пошук", які пад кіраўніцтвам педагога Анатоля Бурдо працуе ў гарадскім ПТВ-19, у горадзе на Заходняй Дзвіне днямі ўшанавана памяць выдатнага военачальніка, Героя Савецкага Саюза Ізраіля Бескіна, які нарадзіўся ў Віцебску і ў маладосці працаваў на мясцовым піўзаводзе, што праз шмат год пераўтварыўся ў акцыянернае таварыства "Віцебскае піва". Тут, побач з прахадной сучаснага завода, і змешчана мемарыяльная дошка ў гонар героя-земляка, які ўмела і адважна камандаваў артылерыяй 70-й арміі 1-га Беларускага фронту, вызваляў ад нямецка-фашысцкіх акупантаў гарады цэнтральнай і паўднёвай Беларусі, актыўна ўдзельнічаў у Вісла-Одэрскай аперацыі, за якую і быў удастоены звання Героя. Праўда, яшчэ да таго, як стаць генерал-лейтэнантам, віцебскі хлопец Ізя Бескін прайшоў Грамадзянскую вайну, служыў у розных месцах Саюза, храбра ваяваў на розных франтах Вялікай Айчыннай.

Увекавечанне памяці Ізраіля Саламонавіча Бескіна — толькі адна са шматлікіх добрых спраў згаданага клуба "Пошук", з удзелам якога адшуканы дзесяткі пахаванняў удзельнікаў вайны, вернуты імёны сотням зніклых без вестак, адкрыты музеі і помнікі на месцах баёў за вызваленне Беларусі ад нямецкіх захопнікаў.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

«Маршрутнікі» звярнуліся да Канстанціна Сумара

Больш за сто кіроўцаў прыватных маршрутных таксі Брэста паставілі свае подпісы пад зваротам да кіраўніка Брэсцкага аблвыканкама Канстанціна Сумара. Яны выступаюць супраць абавязковай устаноўкі ў мікрааўтобусах касавых апаратаў.

Ларыса ШЫГАНАВА.

На электрамеханічным горача...

Аддзел барацьбы з эканамічнымі злачынствамі Першамайскага раёна Мінска распачаў крымінальную справу ў дачыненні да намесніка дырэктара па камерцыйных пытаннях, а таксама іншых службовых асоб Мінскага электрамеханічнага завода (МЭМЗ).

Як стала вядома БелаПАН, прычынай для завядзення крымінальнай справы сталі недобрасумленныя здзелкі па ўзаемаразліках з іншымі суб'ектамі гаспадарання, правядзеныя на працягу гэтага года. У выніку супрацьпраўнай дзейнасці службовых асоб прадпрыемству быў нанесены ўрон у памеры больш за 40 мільёнаў рублёў.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Смерць надышла імгненна

Трагедыяй закончылася для 39-гадовай цялятніцы сельскагаспадарчага вытворчага кааператыва "Якаўчыцы" Жабінкаўскага раёна Брэсцкай вобласці спроба самастойна падключыць да электрасеткі дом, які застаўся без электрычнасці.

Як паведаміў БелаПАН супрацоўнік прэс-службы УУС Брэсцкага аблвыканкама Арцём Палонскі, каля 22 гадзін 18 чэрвеня жанчына вырашыла сама падключыцца да лініі электраперадачы, якая праходзіла недалёка ад яе дома на хутары Багуславічы. Гэты дом яе сям'я набыла нядаўна, але ён быў абясточаны з-за таго, што ранейшыя гаспадары не разлічыліся за спажытую электраэнергію.

Супрацоўнікі міліцыі, якія прыбылі да месца здарэння, устанавілі, што жанчына спрабавала накінуць на лінію электраперадачы злучальны провад. Смерць надышла імгненна ад паражэння электрычным токам. У выніку ў доме засталіся трое дзяцей-сірот.

Ларыса ШЫГАНАВА.

ЛИКБЕЗ

В странах, где ликвидируется плюрализм, манипуляция людьми

Кандидат философских наук **Анатолий Иосифович ЛЕВКОВИЧ** *предложил "Народной воле" цикл статей под рубрикой* **"Ликбез"**. *Он считает необходимым познакомить читателей с мировыми идеологиями (либерализм, консерватизм, социализм, национализм), а также с идеологией тоталитаризма и ее разновидностями (большевизм, фашизм, нацизм, фундаментализм).*

Цикл статей начинается и завершается анализом феномена государственной идеологии. Автор убедительно показывает, что государственная идеология — это путь к тоталитаризму, что убедительно продемонстрировал XX век, породивший тоталитаризм и тоталитарные идеологии. Сегодня это торжество чиновника над страной, здравым смыслом и свободой человека.

В древности человек осмысливал себя и мир преимущественно на дорефлексивном уровне. Он еще не выделял себя из природы. Первобытное сознание рисовало самые причудливые образы людей-зверей, людей-растений и т.д. Человек постигал мир мифологически и не был идеологически ангажированным.

Так продолжалось многие тысячелетия. До тех пор, пока человек не создал новые формы познания и проектирования своей деятельности: философию, науку, а позже и идеологию.

Плюрализм интересов и идеологий, их свободная конкуренция являются свидетельством развитого общества и "продвинутого" человека

Идеологии обнаруживают себя только в развитом обществе, когда появляются государства, народности и нации. Если жизнь универсума подвержена законам природы, то жизнь человека в обществе подвержена законам интереса. Идеологии как раз и служат обоснованию интересов доминирующих в социуме групп и предлагают различные проекты жизнеустройства. В современном мире плюрализм интересов и идеологий, их свободная конкуренция являются свидетельством развитого общества и "продвинутого" человека.

"Мысль всех партий во все эпохи носит идеологический характер"

Важно понимать, что идеологией становятся не все идеи и проекты, а только те, в которых заинтересованы доминирующие социальные группы. Причем эти идеи и проекты должны "овладеть массами", стать достоянием многих. Идеология — это всегда факт массового сознания, способный влиять на людей и общество. Обычно распространением идеологии, "овладением масс" занимаются партии. "Мысль всех партий во все эпохи носит идеологический характер".

История идеологии показывает непростое к ней отношение

Впервые термин "идеология" предложил в конце XVIII века французский философ Дестют де Траси для обозначения науки о происхождении "идей".

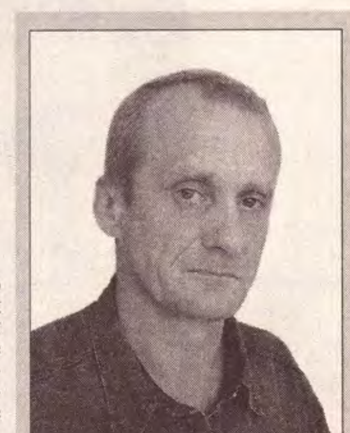
Идеология у него несет отпечаток веры просветителей в разум и его способность преобразовывать общество. Однако история идеологии показывает непростое к ней отношение. Вскоре, например, Наполеон резко высмеял первых идеологов как опасных авантюристов. Затем идеологию подвергают критике Маркс и Энгельс. Они квалифицируют ее как "ложное, иллюзорное сознание" и свое учение отказываются называть идеологией. В начале XX века инициативу в свои руки берет Ульянов-Ленин.

Маршировали одной колонной, за одной партией, с государственной идеологией в башке

Вождь мирового пролетариата вернулся к идее французских просветителей об идеологии как истинном знании, способном изменить мир и поставил ее во главу угла своей авантюрной деятельности. Он считал научной лишь свою идеологию и позже, после захвата власти, придал ей статус государственной. Под его "руководством" миллионы людей начали безумный марш в "светлое будущее". Маршировали одной колонной, за одной партией, с государственной идеологией в башке.

Здесь властью пахнет

Идеология — это теоретически выстроенная и социально значимая система идей, верований, политических лозунгов и т.д., в которых выражаются коренные (шкурные) интересы доминирующих в обществе социальных групп и элит. "Ядром" любой идеологии всегда выступает круг проблем (цели, пути, средства) по поводу смены, захвата, удержания или распределения власти. Идеология — это то, что, образно говоря, властью пахнет.

Об авторе

Левкович Анатолий Иосифович — кандидат философских наук, доцент. С 1985 года организатор демократического движения на Брестчине. Один из основателей Белорусской социал-демократической партии (Народная Грамада). Председатель Брестской областной организации, член Центрального и Исполнительного комитетов БСДП(НГ). Организатор независимого профсоюзного и правозащитного движения.

Ни одна идеология не должна претендовать на тотальность и государственность

Люди по-разному оценивают отношение друг к другу, к обществу и государству и поэтому предлагают всегда разные проекты (пути, средства, цели) развития общества. Плюрализм интересов, а следовательно, и идеологий — это фундаментальный факт бытия человека. Следовательно, уже по определению не может быть единой и единственно правильной идеологии. Ни одна идеология не должна претендовать на тотальность и государственность.

Объявив монополию на государственную идеологию и ликвидировав свободную конкуренцию идеологий, государство ограничивает или ставит вообще вне закона интересы разных социальных групп

В современных демократиях в сфере политики участвует множество групп, взаимно сдерживающих и уравновешивающих друг друга в процессе реализации своих интересов. Это предполагает наличие в обществе множество центров влияния и власти, вступающих в конфликты, компромиссы, соглашения. Такой плюрализм гарантирует условия для конкуренции разных идеологий. Объявив монополию на государственную идеологию и ликвидировав их свободную конкуренцию, государство ограничивает или ставит вообще вне закона интересы разных социальных групп.

В странах, где ликвидируется идеологический плюрализм, манипуляция общественным сознанием становится тотальной

Авангарды (партии) всегда стремятся к максимальному внедрению своих идеологий в сознание людей. Партии и идеологии — это "вечные" конкуренты. Смысл любой идеологии в формировании у людей "воли к вере". Идеология без веры — это птица без крыльев. Боевой клич вождя важнее самых умных рассуждений. Правда, степень идеологической манипуляции людьми разная в различных политических системах. В демократических странах она ограничена. В странах, где ликвидируется идеологический плюрализм, манипуляция людьми, а точнее — общественным сознанием, становится тотальной (гитлеровская Германия, сталинский СССР, хусейновский Ирак и т.д.). Важнейшей сферой жизни становится государственная идеология, идеологическое воспитание, идеологическая работа и т.д.

Негативное отношение к идеологии имеет свои основания

Любая идеология фатально обречена на "неистинность". Во-первых, взаимоотношения между людьми и их интересы исторически меняются и, следовательно, все идеологии подвержены изменению и правке. Во-вторых, ценности и идеалы (образы желаемой действительности) также меняются. То, что людям одной эпохи кажется разумным,

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

Билла Клинтона искушали демоны

К роману с Моникой Левински Билла Клинтона подтолкнули проснувшиеся в его душе "старые демоны". Такое признание экс-президент сделал в интервью, которое будет показано в передаче Би-Би-Си "Панорама" накануне выхода в свет книги его мемуаров "Моя жизнь". "Это случилось в момент, когда я был обозлен, я был в постоянном напряжении и страхе, что проиграю схватку с республиканским конгрессом. Мне приходилось одновременно вести титаническую борьбу за будущее страны и борьбу со старыми демонами в собственной душе. Я выиграл на политическом поле и проиграл на личном", — сказал он.

Клинтон заметно рассердился, когда ведущий интервью Дэвид Димблби спросил его, насколько он был искренен, когда писал главу, посвященную его отношениям с Левински. Экс-президент считает, что в мемуарах рассказал о себе больше и откровеннее, чем любой политик до и, возможно, после него.

Бывший хозяин Белого дома поведал, что его жена Хиллари "безумно сердилась", когда он наконец признался ей в своих похождениях, и в особенности возмущалась тем, что он молчал так долго. Однако после года интенсивной работы с семейными психологами старые раны "стали затягиваться", сказал Клинтон.

Буш оспорил выводы комиссии 9/11

Президент США Джордж Буш оспорил выводы независимой комиссии по расследованию терактов 11 сентября 2001 года. Члены комиссии, напомним, заявили об отсутствии достоверных свидетельств связи режима Саддама Хусейна с международной террористической организацией "Аль-Кайеда" и причастности Ирака к нападению "Аль-Кайеды" на США. Джордж Буш отметил, что администрация США никогда не обвиняла Хусейна в пособничестве в организации терактов 11 сентября. *"Мы никогда не говорили, что 11 сентября стало результатом сговора между Саддамом и "Аль-Кайедой". Но мы всегда указывали на многочисленные контакты Саддама Хусейна с группировкой",* — сообщил американский лидер.

"Причиной, по которой я настаиваю, что связь между Ираком и "Аль-Кайедой" существовала, является то, что эта связь существовала", — добавил Джордж Буш. В подтверждение этого президент указал на другой вывод комиссии, согласно которому в 1994 году Усама бен Ладен посетил Судан, где встретился с высокопоставленным иракским чиновником.

Тем временем 27 американских дипломатов и генералов публично потребовали отставки Буша и его администрации, мотивировав это тем, что президент ввел общественность в заблуждение заявлением о причастности режима Хусейна к терактам 11 сентября.

Экспорт нефти из Ирака возобновлен

Экспорт нефти из Ирака, прерванный после произошедших 15 июня взрывов на магистральном нефтепроводе, по которому нефть доставляется на терминалы в Басре и Хор аль-Амайе, возобновился. По информации местных властей, одна из линий нефтепровода была починена, и в настоящее время нефть перекачивается со скоростью 30.000 баррелей в час, то есть не более миллиона баррелей в сутки. До полной починки нефтепровода количество экспортируемой нефти увеличиваться не будет.

До нападения на нефтепровод Ирак ежесуточно экспортировал около 1,6 миллиона баррелей. Планировалось, что к 30 июня, когда власть в Ираке будет передана переходному правительству, объемы экспорта возрастут до двух миллионов баррелей. Однако взрыв на нефтепроводе фактически полностью прекратил экспорт иракской нефти. По данным главы иракского правительства Ияда Аллави, на протяжении последних семи месяцев в результате различных диверсий на объектах нефтяной отрасли страна потеряла около 200 миллионов долларов.

Задержанный признался в убийстве Гонгадзе

Украинская прокуратура объявила, что задержан человек, который признался в убийстве оппозиционного журналиста Георгия Гонгадзе. Четыре года назад в лесу под Киевом было обнаружено обезглавленное тело Гонгадзе. Агентство Интерфакс опубликовало заявление прокуратуры, в котором говорится, что арестованному, обозначенному только буквой "К", ранее предъявлялись обвинения в нескольких других убийствах, совершенных тем же способом, что и убийство Гонгадзе.

В Иране разбился истребитель F-14 Tomcat

Иранский истребитель F-14 Tomcat разбился во время посадки на авиабазе ВВС Ирана рядом с городом Исфахан в центральной части страны, сообщает иранское государственное информационное агентство IRNA. Оба пилота, выполнявшие учебный полет, погибли.

Глава ООН осудил рост антисемитизма

Генеральный секретарь ООН Кофи Аннан дал понять, что возможно принятие резолюции, осуждающей антисемитизм. Он сказал об этом на первой конференции ООН, посвященной проявлениям враждебности к евреям в разных странах мира. Аннан сказал делегатам, что мир наблюдает тревожное разрастание этой проблемы, и призвал страны — члены ООН принять меры, подобные резолюциям, осуждающим апартеид в ЮАР.

Среди участников конференции — переживший Холокост и прошедший через нацистские лагеря Биркенау, Освенцим и Бухенвальд, нобелевский лауреат Эли Визель. Он обвинил некоторые мусульманские страны в том, что они используют действия израильских властей как повод для демонизации еврейского народа во всем мире.

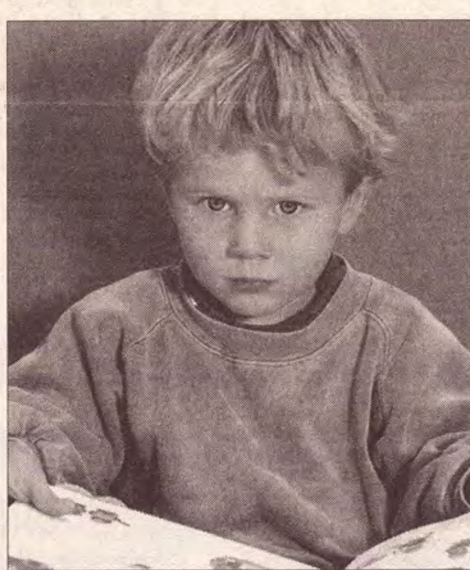
А КАК У НИХ?

Школа для... одиночества

США потряс бум домашнего образования

Сегодня уже более двух миллионов американцев забрали своих чад из школ, давая им домашнее образование. Кто-то из-за философских и религиозных разногласий с публичными храмами знаний, другие опасаются злополучного насилия в классных комнатах, третьи просто хотят больше времени проводить с детьми и т.д. Причин много, но в итоге число детей, обучающихся дома, растет с каждым годом. Если раньше школа "с доставкой на дом" считалась в США уделом инвалидов, то сейчас, благодаря общественному мнению и растущей популярности он-лайновых технологий, такая практика становится нормальной и все более предпочтительной. "Интернет-обучение может стать убийцей традиционного образования за школьной партой", — утверждает аналитик Говард Блок.

У нас в стране до сих пор принято думать, что в школьном коллективе дети быстрее умнеют, взрослеют, вживаются в общество. А по последним американским данным, выходит и так, и не так. Сотрудники Национального института исследований домашнего образования (NHERL) пришли к выводу, что у детей, обучающихся дома, успеваемость выше, чем у учеников общественных школ, и, как ни странно, выше контактность — они легче адаптируются к жизни. Может быть, потому что дома нет насилия оценок и звонков, страха, взаимного притворства и "единого меню" для миллионов? Дома все очень и очень индивидуально. Здесь растят детей, а не формуют кирпичи.

С другой стороны, "традиционные" школьники, по наблюдению доктора Ларри Шайерса, значительно сильнее "зажаты", их мучает целый букет скрытых страхов и комплексов. Все это мало способствует успеху в жизни и строительству собственной карьеры.

Среди опрошенных взрослых американцев, обучавшихся дома, на поверку ни один не оказался безработным, а 94 процента заявили, что домашнее образование сформировало в них независимый характер.

Титулованные заокеанские психологи считают, что школа начинает терять свой авторитет уже не только как учебное, но и как воспитательное учреждение — место массовой социализации детей. Увы, даже и в Новом Свете она по-прежнему готовит для открытой и свободной экономики людей с "зависимым характером". В массе своей вялых, некомпетентных, боязливых, безответственных... Недаром, к слову, и президент Российской Федерации забрал недавно обеих дочерей, Машу и Катю, из "пятизвездочной" школы при немецком посольстве в Москве и передал девчонок не менее дорогим домашним педагогам. Вот вам еще один голос против бессмысленной классно-урочной муштры по стандарту. Или это случайное совпадение?

Олег АНТОНОВ.
(МН.)

идеологический становится тотальной

другой представляется неразумным. В-третьих, введение единой государственной идеологии ведет к ликвидации идеологического плюрализма и тем самым открывает путь к установлению тоталитаризма (большевизм, фашизм, нацизм), что оборачивалось трагедией для многих народов. Таким образом, негативное отношение к идеологии имеет свои основания.

Благими намерениями вымощена дорога в ад

XVIII век — век Просвещения и Разума — а также век рождения мировых идеологий. Безграничная вера в разум и непогрешимость созданных на его основе идеологий вела к тому, что некоторые "умники" считали вполне нормальным по заранее разработанному плану насильственное "исправление" человечества. Готовность платить любую цену за то, чтобы воплотить в жизнь свой "умный" проект, оборачивалась обычно насилием и кровью. Из-за чрезмерной любви к человечеству фанатики рационального переустройства жизни готовы были строить концлагеря, во имя "всеобщей справедливости" вести бесконечные гражданские и мировые войны. Хорошими намерениями вымощена дорога в ад.

Разум может рождать чудовищ

Радикальный рационализм со времен Декарта и эпохи Просвещения служил основанием для политически и социально активной части общества "планировать" и "осуществлять" развитие истории. Орудием "осуществления" истории становится разум. Жан-Жак Руссо первым вздрогнул, когда осознал подобные перспективы социального прогресса и выкрикнул лозунг: "Назад, к природе!". Иммануил Кант и многие другие мыслители также показывали, что опора только на разум иногда может вести к социальному бесовству, что разум может рождать чудовищ. Уж очень ограничен человеческий ум и очень привязан к мимолетной выгоде, чтобы выступать единственной основой исторического развития. История подтвердила опасность ускоренных, тем более революционных, преобразований общества на основе только "разумного" плана, проекта, идеологии. Человек в своей деятельности должен опираться не столько на рациональность, сколько на моральность и голос совести.

Надежды на бесконечный социальный прогресс человечества оказались иллюзорными

Социальная инженерия находится в фундаментальном противоречии со сложностью человеческого сообщества. Рациональные проекты и выстроенные на их основе идеологии не могут "охватить" все многообразие человеческой жизни. Сегодня идея общественного прогресса рассматривается как самый большой миф XX века. Более того, многие указывают на тоталитарную природу теории общественного прогресса — этого главного дитяти эпохи Просвещения — поскольку она непременно ведет к насильственному "осчастливливанию" человечества, а следовательно, к деспотизму и тоталитаризму. Конечно, такие оценки имеют свои основания. Мировая война, большевистский переворот, гражданская война, приход к власти фашизма, гитлеровская оккупация Европы, сталинская система гулагов, угроза терроризма, возрастание самых различных кризисов подорвали веру в разум и разумность истории. Всем стало ясно, что блестящие обещания разума не сбылись и надежды на бесконечный социальный прогресс человечества оказались иллюзорными.

Будущее предстает как результат синергетического эффекта

Кстати, понимание того, что люди не в состоянии построить по заранее сформулированным идеалам рациональный миропорядок, подтверждается современными научными сведениями по синергетике. С точки зрения синергетики развитие общества не имеет конечного предназначения и осуществляется в соответствии с принципом поливариантности, поэтому носит нелинейный и вероятностный характер. Людям не дано однозначно спланировать свою историческую судьбу и даже точно предвидеть и знать свое будущее. Будущее предстает как результат синергетического эффекта — множества социальных действий, непредсказуемых поступков, проб, ошибок, постоянно меняющихся решений и т.д.

Четыре раза обиженные

А.Якимович в статье "Четыре раза обиженные в поисках самого себя" перечисляет четыре фундаментальные "обиды", с которыми человеку пришлось смириться. Первую обиду нанес еще Николай Коперник, который своей космологией похоронил человеческий эгоцентризм, доказав, что Земля не является "пупом" миропорядка.

Второй удар наносит Чарльз Дарвин, и человеку приходится смириться с мыслью, что он является не подобием Бога, а подобием обезьяны.

Третий сюрприз преподносит Зигмунд Фрейд, который доказал, что "человек разумный" не такой уж и "разумный", поскольку в нем доминируют больше бессознательные инстинкты, а не разум.

Сейчас надвигается эпоха четвертой "обиды", связанная с падением веры в прогресс и безграничные возможности человеческого разума. Так что — отказаться от прогресса и разума? Конечно, нет. В природе человека находится стремление к совершенствованию и идеалу. Это бесспорно.

"Здесь и сейчас"

Однако нужно ориентироваться не столько на выбор будущего, сколько на выбор настоящего. В этом истинная мудрость. Нельзя приносить жизнь настоящих поколений в жертву во имя счастья и расцвета будущих. Критерием любой идеологии, которая претендует быть "лучшей", должно быть повышение и упорядочение жизни конкретного человека "здесь и сейчас", его прав, свобод и уровня на достойную жизнь. Как только это начинает подменяться интересами государства, страны, класса, вождя и вбиваться в головы людей с помощью государственной идеологии, тоталитаризм становится неизбежным.

(Продолжение следует.)

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Генрых ДАЛІДОВІЧ

Ён — у вышыні

Сказаць слова пра Васіля Быкава і лёгка, і вельмі турботна. "Ён — вялікі чалавек і пісьменнік" — напішы так, і гэта ёсць, як кажуць, сама праўда. Але дзе і ў чым ён Асоба ды яшчэ на тваё разуменне, пра гэта неабходна не толькі паразважаць, але яшчэ і здолець разабрацца. І ў часе, у якім ён жыў, і ў ягонай няпростай творчасці, якую ён пачаў досыць сціпла і недзе з дзесятак гадоў пафрантавому, па-артылерыйску прыглядваўся і прыцэльваўся да мішэняў (у тым ліку і сродкамі гумару), лічыўся пачаткоўцам поплеч з нашмат маладзейшымі, а пад канец 1950-х, у павіднелы перыяд, у хрушчоўскую адлігу, так стрэліў "Жураўлiным крыкам", што нават калегі-франтавікі аднесліся паразнаму: некаторыя, хто паводзіўся пафрантавому і ў літаратуры, уразіліся ад яго творчай трапнасці, горача падтрымалі (той жа Пімен Панчанка ў часопісе "Маладосць"), а некаторыя яго ж калегі-франтавікі, наадварот, сустрэлі непрыязна, угледзелі ў аповесці штосьці неверагоднае, а то і завельмі разбуральнае. Былі ўжо апублікаваныя асобныя апавяданні, аповесці з новым позіркам на лёс пакалення, якое са школьнай парты рушыла на фронт, пра спаленыя фашыстамі вёскі і лёс дзяцей, апечаных вайною, пра партызанскія і франтавыя эпізоды (можна называць нямала тагачасных удалых твораў), але час пакажа, што Быкаў абраў свой накірунак, адрозны ад іншых, различаны на сваю хаду і ношу. Ён не замахнуўся на панарамнасць, эпапейнасць, мабыць, добра адчуваючы, што на гэтым, яшчэ блізкім, як след неасэнсаваным этапе пасляваеннай рэчаіснасці талстоўскі фундаменталізм не ўдасца. Ён пачаў з асваення "пядзяў" ахопленай вайною зямлі, з даследаванняў на іх падзей, людскіх паводзін і ўчынкаў, лёсаў, у асноўным трымаючы ў полі зроку салдат, сяржантаў і малодшых афіцэраў — тых, хто ў холад і ў спякоту, падтрыманы і пакінуты, ухвалены і абражаны, рабіў чорную ваенную работу, часамі вытрымліваючы немагчымае. Быкаў нанёс рашучы і знішчальны ўдар па яшчэ жывучым схематызме ў адлюстраванні вайны, калі пад сцягам Перамогі, праяўленых вялікіх мужнасці і гераізме ўтойваліся і хаваліся агромністыя страты, ахвяры і яшчэ горш — пралікі, даваенныя і ваенныя злачынствы.

Ён не дазваляў просценька спісваць, як спісвалі ў калектывізацыю, грамадзянскую — дзесяткамі мільёнаў. Для бальшавіцкага раю на зямлі — ды не для іх, шчырых, сумленных, зняволеных ці загінулых, бо ім тут наладзілі пекла, баль смерці...

Што ёсць Васіль Быкаў — пісьменнік, я ўведаў яшчэ ў школе (здаецца, па аповесці "Здрада"), калі мы перабраліся з хутара ў вёску і я, вучань старэйшых класаў, "прычасціўся" да часопіса "Маладосць" — гэтае выданне выпісвала самая блізкая нам суседка і пазычала пачытаць. Я і цяпер, праз 40 з хвосцікам гадоў, помню многія тыя маладосцеўскія вокладкі, малюнкі, творы, хоць, канечне, не ўсё тады разумеў. Настроены зместам і ідэяй праграмных твораў, расказамі настаўнікаў, удзельнікаў вайны, захапляўся сентыментальнымі, псеўдагераічнымі рэчамі, дзе галоўны герой (наш) быў кемны, мужны і бескампрамісны, а адмоўны (фрыц) быў дурны, баязлівы і варты жалю ды знішчэння. Але па "Здрадзе", "Трэцяй ракеце" я міжволі вучыўся глядзець на свет, літаратуру іначай, яшчэ не дыялектычна, але ўжо без ілюзій. Апошняму спрыяла тое, што і на хутары (бацька меў сем класаў польскай школы, у нас быў прыёмнік "Родина"), і ў вёсцы па нядзельных вечарах да нас прыходзілі сталыя мужчыны і "палітыкавалі". Пра гэта можна гаварыць з іроніяй, але можна і без яе: нашы янкоўцы былі не зусім прастачкі, некаторыя з іх служылі ў царскай і польскай арміях, былі за мяжой на заробках, многія пабачылі "першых" немцаў (кайзераўцаў), "першых" саветаў (у 1917—1919 гады), "беларусаў" (прадстаўнікоў БНР пры кайзераўскіх уладах), амаль усе жылі пры "паляках" (з 1921 па 1939-ы), "другіх" саветах (да вайны), другіх немцах, зведалі партызан і лжэпартызан, былі вывезеныя ў Нямеччыну, пасля вайны пазнаёміліся з "ляснымі братамі", а той-сёй зведаў і савецкія турмы ды канцлагеры, — дык вось самыя адукаваныя і разважлівыя глядзелі на свет, на СССР даволі "па-эўрапейску". Змалку я чуў: "Дзякуй Сталіну-грузіну, што даў куфайку і рызыну", "БССР — будуй сам сабе рабства", "Сталін і Гітлер — чэрці адной шэрсці, абодва вусатыя" і г.д. Адным словам, вяскоўцы выхоўвалі па-свойму, з "хутарскім фальклорам", не ў адданасці піянерыі, камсамоліі, партыі, а больш — у веры да Бога, працавітасці, шчырасці, але і асцярожнасці перад партфелістымі і абкапялюшанымі, якія... "блюлі" нас, заходнікаў, учэпіста.

Магчыма, мне з-за вышэйпералічаных абставін пасля, ва універсітэце, было лягчэй зразумець некаторыя рэчы, чым маім аднагодкам-усходнікам. Як, скажам, публікацыю забароненых твораў Максіма Гарэцкага, у якіх мы прачыталі, бадай, упершыню пра нацыянальныя нюансы і ўпершыню задумаліся пра тое, што ад нас хавалі, а пасля пачалі пакрыху і пісаць пра яго. Дарэчы, гэта не зусім мая думка, яе неаднойчы падкрэсліваў у размовах Мікола Аўрамчык, безумоўна, найперш маючы на ўвазе Янку Брыля, Уладзіміра Дамашэвіча, Вячаслава Адамчыка, а з паэтаў — свайго любімага Максіма Танка. Ва універсітэце я ўжо ўспрымаў Быкава даволі асэнсавана, з адчуваннем яго знешняй прастаты, нібыта з апісаннем звычайных франтавых будняў, але на самай справе з заглыбленнем у свет чалавека, з выяўленнем новых нюансаў жыццябыцця, дзеля чаго ён, Быкаў, выяўляў выдатныя здольнасці філосафа і псіхолага, пазбаўленага інстытуцкай зададзенасці і заідэалагізаванасці.

Ва універсітэце я пачаў "стукацца" ў літвыданні, пазнаёміўся ў рэдакцыях, у Саюзе пісьменнікаў на літвечарах з некаторымі класікамі і паўкласікамі, найбольш — з "трыццатнікамі" (хто нарадзіўся ў 1930-я і прыязна падтрымліваў нас, малодшых), але Быкава доўга не ўдавалася нават пабачыць. Пабачыў, нават павітаўся за руку толькі ў 1974-м, калі ўжо закончыў БДУ, гадоў пяць панастаўнічаў і яшчэ без кнігі, без членства ў СП трапіў у аддзел прозы часопіса "Полымя".

Тады, у 1974-м, адзначалі 50-годдзе Быкава. Трапіць на тую вечарыну было цяжка, на яе валілі валам не толькі пісьменнікі. Правялі мяне свае, "палымянцы". Добра помню смелае, часам вельмі рэзкае ў адносінах да непрыяцеляў Быкава словы Генадзя Бураўкіна, мяккі і прыветны голас Івана Мележа, захапленне Міколы Аўрамчыка і іншых, каго зала (з-за любові да юбіляра) вітала воплескамі і авацыямі. Разам з іншымі я быў у такім узбуджэнні, што не помню выступлення самога Быкава, які гаварыў коратка і стрымана. Каюся — тады ён, стройны, па-мужчынску абаяльны, здаўся мне надта ж строгім, з нейкім сярдзітым

спадлобным позіркам. Пазней, пазнаёміўшыся бліжэй, пабыўшы побач нават у застоллі, адкрыў для сябе і іншае: ён, як кажуць, просты — гэта значыць сціплы, а то часам і сарамлівы, з лагоднай усмешкай, жартаўлівы. Невыпадкова ж ён у маладосці пісаў гумарэскі.

1974 год для Васіля Уладзіміравіча, мабыць, быў не проста юбілейны, а і шмат у чым вызначальны. Быкаў быў ужо аўтарам франтавых "Мёртвым не баліць", "Праклятай вышыні", партызанскіх "Круглянскага маста", "Сотнікава" — твораў, якія замацавалі яго на гераічна адваяванай вышыні ва ўсёй тагачаснай савецкай літаратуры, але якія многімі былымі ваеннымі цывільнымі кіраўнікамі ўсё яшчэ не прымаліся — за "вузкую", "акопную" праўду, за "безідэйнасць", што, на іхнюю думку, прыніжала подзвіг народа і партыі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Не прымаліся — мякка сказана, пастаянна абстрэльваліся. А як вядома, абстрэлы са свайго боку часамі больш страшныя, чым з варожага. Тут больш пагрозы калі не смерці, то цяжкага ранення, як да слова, жорсткімі нападкамі на аповесць "Дабрасельцы" Аляксея Кулакоўскага, які мог бы стаць зусім іншым пісьменнікам, як было з Уладзімірам Караткевічам, якога не дапускалі да гістарычнай тэмы, аднаўлення памяці нашага народа. Ды і сёння яшчэ можна пачуць з шэрагаў той, "сталінскай" кагорты: "І Быкавым разбуралі СССР". Хоць франтавікі і партызаны добра ведаюць: тое, што моцнае, ніякі дынаміт не бярэ. А калі папіхнуў толькі, а яно рухнула, дык у чым тады яго моц? Наўрад ці Быкаў меў на мэце руйнаваць СССР (відаць, ён тады лічыў, што гэта наўрад ці рэальна), больш верагодна, што ён жадаў пазбаўлення ад фальшы і маны, ідэалагічнага насілля, жадаў дэмакратызацыі...

Быкаву ў 1974-м прысудзілі Дзяржаўную прэмію СССР. Гэта было зусім справядліва, але для яго, думаю, сталася нялёгкім выбарам: з аднаго боку, высокае прызнанне, а па-другое, і праверка — ну, а як ты, узнесены, будзеш сябе паводзіць цяпер? Ён не адмовіўся ад прэміі, але хто можа папікнуць, што ён супакоіўся, усцешыўся, збочыў са свайго магістральнага шляху? Пайшоў на хаўрус з несумленнасцю, прыстасавальніцтвам, прыслужэннем таму, што было жалезабетоннае, масіўнае, грувасткае, але ўжо нахіленае, падпертае ідэалагічнымі жардзінамі? Магчыма, Быкаў з-за таго, што ўсё гэта добра адчуваў, ведаў, што і як рабіў ці мог бы яшчэ зрабіць, што і як робяць і маглі б зрабіць іншыя, у адным кароткім маладосцеўскім слове-артыкуле скрушліва зазначыў, што "бастыёны праўды пра вайну яшчэ высяцца ў аблоках" (цытуецца па памяці). У гэтай скрусе быў вялікі боль — за загінулых і скалечаных, увогуле за чалавека і чалавечнасць, за народ, за будучыню: той, хто кантралюе цяжкае і слаўнае мінулае, трымае руку і на пульсе заўтрашняга...

Не сакрэт: да вялікіх і вялікая ўвага. Часамі і нездаровая, абывацельская. Нават сярод калег. Недзе ў тыя 1970-я, асабліва пасля таго, як Быкаў перабраўся з Гродна ў Мінск, апынуўся ў сталіцы навідавоку, за яго ўзяліся языкачосы: ён — маўляў, не зусім беларускі пісьменнік, у яго няма нацыянальных пачуццяў і асаблівасцяў, яго творы — на паслугу "ім" (касмапалітам), і "яны" яго за гэта ўздымаюць (як адзін з прыкладаў называлі вобраз Фішара ў "Трэцяй ракеце"), што ён з пісьменнікаў нікога не любіць і не паважае, нікому не дапамагае надрукавацца ў Маскве і за мяжой і г.д. Зноў жа пытанне: а каго ён абразіў, каму пазамінаў? Калі пайшла гаворка пра "дабрадзеяў", то трэба дадаць: Быкаў і ў Гродне, і ў Мінску не быў адзінокі, пакінуты. Многія нашы пісьменнікі, асабліва тыя, што сцвердзіліся як "шасцідзесятнікі", не толькі спачувалі яму, але і смела выступалі ў яго абарону. Бывала, гэтая абарона давалася ім дарагой цаною: як кампраміс, зверху было настойванне асудзіць нашых землякоў за мяжою, адмовіць ім у праве "беларусамі звацца", быць носьбітамі беларускасці.

З цягам часу Быкава пачалі шмат перакладаць на іншыя мовы свету, ён стаў шырокавядомы, своеасаблівым паслом нашай літаратуры. І заканамерна: ён развіў свой узор аповесці — як гаварылася ўжо, "на пядзі" мастацкага матэрыялу, часамі на прытчавай аснове, па-мастакоўску (па прафесіі ж мастак) густа накладаючы на палатно штрыхі, мазкі і напаўняючы змест, сюжэт глыбінным філасофска-псіхалагічным падтэкстам. Аповесць стала для яго мабільным і рухомым жанрам. Праўда, "Знак бяды" ўжо значна шырэй абазначаных ім самім межаў аповесці, што вызначылася, мажліва, даследчым пластом жыцця (даваенны і ваенны). Выпрацаваў ён і сваю літаратурную мову; па меры шырэйшага, глыбейшага асэнсавання сялянскага жыцця яна пачала пазбаўляцца залішняй строгасці, часам нават сухаватасці, як спецыфічная мова ваенных, і пачала насычвацца святлом, сокам віцебскіх гаворак.

Пэўны час (бадай, да "Знака бяды") бытавала думка, што Быкаў — чалавек і пісьменнік усеагульнай, "касмапалітычнай" арыентацыі. Мабыць, нейкія моманты такой ідэйна-эстэтычнай, мастацкай з'явы праяўляліся ў першых франтавых яго творах — так, як, уласна, было на фронце, сярод шматнацыянальнага воінства, дзе ўсе падпарадкоўваліся аднаму — чырвонаармейскаму, агульнарускаму, савецкаму. У партызанскіх аповесцях, у іншых умовах змагання з ворагам, нацыянальныя беларускія рысы і характары, абставіны выяўлены ўжо значна глыбей, шмат дзе вельмі ярка, што сведчыць пра пісьменніцкую шматпланавасць. А як чалавек, грамадзянін, патрыёт сваёй Бацькаўшчыны, абаронца роднай мовы і культуры, гісторыі, руплівец нацыянальна-дзяржаўнай незалежнасці ён у апошняе дзесяцігоддзе не проста паўстаў у новым абліччы, а выйшаў наперад, на перадавую — пад абстрэл і агонь. Ён не хмыкаў па прыкладзе іншых: "Ад каго і ад чаго незалежнасць, самастойнасць?", а мудра, мужна падаў голас: "З'явіліся новыя ўмовы, давайце не быць нарыхтоўчай канторай, давайце ладзіць, мацаваць беларускую дзяржаву!"

Як і раней, гэта адных сагрэла, натхніла належна сцвердзіць свой народ у сусветнай супольнасці, іншых, асабліва "агульнаславян" прыблудных агульнаімперцаў царскай закваскі, прадажных "савецкіх беларусаў" раздражніла, і па Быкаву зноў пайшлі залпы — з той, старой "сталінскай" зброі, толькі ўжо з новай, маладой, але вышкаленай у адпаведных савецкіх розных школах антыбеларускай абслугаю. Тое, што вярзлося па тэлебачанні і радыё, пісалася ў некаторых дзяржаўных выданнях, у тым ліку і тымі, хто мае членскія білеты Саюза пісьменнікаў, было непрыстойна нізкімі выпадамі непавагі да сівога чалавека, франтавіка, пісьменніка сусветнага ўзроўню.

Усе тыя гнюснікі цяпер на адноўленых ідэалагічных пасадах верхаводзяць пажаданымі да лёгкага хлеба, падносчыкамі хлусні, абраз і абвінавачанняў.

Быкаўскія вусныя і пісьмовыя выступленні, якіх я заўсёды чакаў і прымаў усёю душой, ад'езд яго за мяжу новымі "дабрадзеямі" падаваліся як служба Захаду і НАТА і як жаданне атрымаць Нобелеўскую прэмію. Шкада, што ён не атрымаў яе. Нобелеўская прэмія была патрэбная не столькі яму, як Чалавеку, Майстру прозы, колькі нашай літаратуры і беларускай мове, што сцвердзіла і сцвярджае нас, а цяпер, выгнаная з покуця ў парог, ціха плача...

Пахаванне Васіля Быкава яшчэ больш выявіла ягоную вялікую значнасць, любоў да яго і да Беларусі людзей шчырых, сумленных і свядомых. Ён з намі. Толькі мы тут, на нашай роднай, шматпакутнай зямлі, а Ён — там, у вышыні, дасяжнай толькі для такіх, як ён.

А на заканчэнне хачу ўспомніць пра цёплы ліст Васіля Уладзіміравіча ў знамянальным 1974 годзе. Гэта быў водгук на маю першую кнігу прозы. Ён благаславіў мяне, зусім маладога, на служэнне роднаму слову, Бацькаўшчыне. І я стараюся выконваць быкаўскі запавед.

г.Мінск.

Маляваны дзённік Васіля Быкава

Выстава "Васіль Быкаў. Маляваны дзённік пісьменніка" адкрылася ў галерэі Еўрапейскага гуманітарнага універсітэта. У экспазіцыі — фотакопіі датаваных малюнкаў народнага пісьменніка Беларусі з яго нататнікаў, што захоўваюцца ў сямейным фондзе В.Быкава.

Наведвальнікі выставы ўбачаць шматлікія замалёўкі са штодзённага жыцця літаратара, зробленыя алоўкам ці асадкай. Напоўненыя мяккай іроніяй, яны адлюстроўваюць як уласныя старонкі яго жыцця (сустрэчы з сябрамі, шпацыры, паездкі, вандроўкі, дарожна-транспартныя здарэнні, збор грыбоў, купанне, пікнікі, святы, прыгоды, рамонт лецішча і кватэры, уражанні ад прыроды), так і грамадска-палітычныя падзеі, удзельнікам якіх быў В.Быкаў.

Марат ГАРАВЫ.

ЛІКБЕЗ

Без культуры лепш на дарогу не вылазь

Па статыстыцы МУС, да 8% дарожна-транспартных здарэнняў адбываецца сёння па тэхнічных прычынах; каля 20% — па віне пешаходаў. А вось астатнія (каля 70%) — гэта віна вадзіцеля, яго непадрыхтаванасць і, галоўнае, агрэсіўныя паводзіны на дарогах.

У зводках дарожна-транспартных здарэнняў МУС можна знайсці шмат доказаў агрэсіўнага стылю кіравання аўтамабілем, няўважлівасці і бяспечнасці. Так, напрыклад, у выніку таго, што машына "Рэно", якой кіраваў мінчанін, выехала на паласу сустрэчнага руху і сутыкнулася з аўтамашынай "БМВ", загінула пасажырка "БМВ", а самі вадзіцелі дастаўлены ў бальніцу.

Яшчэ адзін прыклад: у Слуцкім раёне аўтамашына "Мерседэс" наехала на веласіпедыста, які выехаў на дарогу. У выніку — труп апошняга. А ў Жлобіне малады чалавек на "Фальксвагене" наехаў на двух пешаходаў, якія, дарэчы, пераходзілі дарогу не на пешаходным пераходзе. Вынік — адзін з іх загінуў, другі — "адпачывае" ў бальніцы.

Сёння кіраванне транспартнымі сродкамі даступна амаль што ўсім. Гэта, канешне, добра, але ж накладвае свой негатыўны адбітак. На жаль, культура на нашых дарогах пакідае жадаць лепшага. Наш вадзіцель, які выехаў у іншую краіну, вядзе сябе на замежных дарогах дысцыплінавана, арганізавана. У сваёй жа краіне ён прытрымліваецца традыцыі, якая склалася ў нас, — на дарозе можна рабіць усё! Трэба ўступіць дарогу іншаму — ніколі не ўступіць, трэба не ствараць перашкоды — зрабіць усё наадварот.

Гэта даволі агрэсіўны стыль паводзін. Чаму ж не рабіць так, як на Захадзе, дзе культура на дарогах зусім іншая. Там, калі транспартны сродак едзе нават па галоўнай дарозе і вадзіцель бачыць, што на другараднай — шмат транспарту, то вадзіцель абавязкова ўступіць, каб вызваліць другарадны ўезд на галоўную дарогу. У нас такой павагі наогул няма. Лічаныя асобы спыняцца, каб прапусціць. А што тычыцца дыскрымінацыі на дарогах у адносінах да жанчын-вадзіцеляў — тут увогуле можна напісаць цэлую кнігу.

Ад агрэсіўнага стылю кіравання транспартам церпяць не толькі вадзіцелі, але ж і пешаходы. Многія нашы вадзіцелі не прывыклі паважаць іх. Чамусьці лічыцца, што галоўны на дарозе — вадзіцель. Але ж гэта не так. Нават на тым жа Захадзе, калі нага пешахода стала на пешаходны пераход, то аўтамабіль імгненна спыняецца, каб прапусціць пешахода. А як у нас? Хто хутчэй праскочыць: вадзіцель ці пешаход?

Усё гэта, канешне, і прыводзіць да сур'ёзных наступстваў — прыкладна 2000 чалавек штогод гінуць на дарогах. Чаму ж нам не прыняць і не ператварыць у жыццё адно простае правіла: на дарогах усе роўныя, і трэба абавязкова паважаць адзін аднаго. Дарога не даруе памылак.

Наталля ГУСЕВА.

Сяброўкі Света і Вольга (Брэсцкая вобласць, г. Ляхавічы).

Фота Яўгена КОКТЫША.

НЕЛЬЗЯ ЗАБЫТЬ!

Чтобы остаться в живых, отцу не хватило четырех дней...

60-летие освобождения Беларуси от немецко-фашистских захватчиков — праздник, большой праздник. Но для меня, для многих и многих сограждан — со слезами на глазах. Он совпадает с 60-летием гибели моего отца в Колдычевском лагере смерти в самый канун освобождения. Чтобы остаться в живых, ему не хватило четырех дней...

Там же были расстреляны мамин брат с 10-летним сыном, двоюродные брат и три сестры. Всего ж в лагере были замучены и расстреляны около 22 тысяч человек...

Наша семья жила на хуторе Заосье, примерно в четырех километрах от того лагеря. Он был создан гитлеровцами в 1942 году на территории бывшего имения депутата Польского Сейма Томаша Шалевича возле деревни Колдычево, по дороге Барановичи—Новогрудок. Под лагерь были заняты все строения, да еще сооружено здание тюрьмы. Кирпич брали из полуразрушенного дворца князей Мирских в деревне Полонечка.

Заключенные содержались в холодных бараках, страшной тесноте. Рацион узников — 150 граммов хлеба на день (хлебом его можно было назвать с трудом) да похлебка из воды и ржаной муки, иногда с добавлением овощей. Работали по 10—12 часов на столярном, кирпичном, мыловаренном, бондарном, кожевенном, портняжном и других производствах, а также на полях и добыче торфа. Заключенные подвергались самым жестоким и изощренным издевательствам.

Были попытки побегов из лагеря. Наиболее массовый — побег евреев 24 марта 1944 года. Помог один добрый человек. Беглецов было 91, немцам удалось поймать только 10...

В ночь на 1 января 1944 года, когда большинство полицейских пьянствовали, партизаны проникли в лагерь и открыли двери двух бараков. 50 узников оказались на свободе. Однако 17 девушек, пойманных после побега, были преданы страшной смерти — им отрезали груди и пригвоздили кольями к земле. ...Это был "новый порядок" в действии.

Расстрелы, расстрелы, нескончаемые расстрелы. Перед отступлением немецкой армии в ночь на 27 июня 1944 года была начата акция по окончательной ликвидации узников лагеря. За три дня в самом лагере было расстреляно около 1000 человек, в урочище Погорелец — еще 1000.

При ликвидации концлагеря 300 узников немцы не расстреляли, а, отступая, взяли с собой — надо же было управлять повозками, выполнять разные работы. На территории Слонимского района колонна отступающих палачей подверглась обстрелу советской авиации. Полицаи поубегали. Воспользовавшись этим, узники также убежали. Одним из них был житель соседней с нами деревни Бортники, он сумел вернуться домой. Этот человек сидел в лагере в одной камере с моим отцом. После освобождения мой дядя Стефан, брат отца — пошел к нему и услышал подробности. Ночью 29 июня 1944 года в их камеру зашел полицейский и приказал отцу выходить в коридор. Отец все понял. Он попрощался с соседом, заплакал и вышел из камеры. Дядя Стефан после разговора с этим человеком долго не решался сказать маме о судьбе отца.

Осенью 1944 года, после освобождения, некоторые ямы-могилы, в том числе урочище Погорелец, вскрывали, трупы поднимали на поверхность. Многие родственники бывших узников опознали своих родных. На вскрытие могилы ездили моя мать и старший 16-летний брат, который опускался в могилу и помогал обвязывать трупы веревкой, чтобы поднять их. Труп нашего отца нашли на самом дне ямы. Мать его узнала по вышитому ею белью. У мужчин были связаны руки, чаще — колючей проволокой. Мы похоронили отца на кладбище в д.Заосье...

Отец попал в лагерь Колдычево за то, что передал партизанам оружие, которое мы, дети, во время отступления Красной Армии принесли из брошенного на дороге грузовика. Отец смазал оружие, завернул в ветошь и закопал, а потом переправил в лес с группой партизан, в которой был и парень из соседней деревни. Этот парень, мертвецки пьяный, попал в руки полицаев и начал выдавать тех, кто помогал партизанам.

Отца арестовали в конце апреля 1944 года. Мы с мамой повезли ему передачу. Но, как оказалось, к отцу она не попала — оставили себе сами полицаи.

...В деревне Колдычево при дороге Барановичи—Новогрудок есть мемориальная площадка, где рассказано об этой трагедии. На братской могиле на территории бывшего лагеря установлен памятник. Могила обнесена хорошей оградой. И на могиле в урочище Погорелец, где захоронено 1000 человек, установлен памятный знак. Рядом с могилой узников концлагеря — и могила жителей еврейской национальности из местечка Городище, расстрелянных еще в октябре 1941 года.

...27 июня этого года у могилы на месте концлагеря в урочище Погорелец и на кладбище городского поселка Городище будут проводиться мероприятия, в память 60-летия расстрела узников. Ожидается, что будут представители властей, послы Польши и Израиля.

Перед таким большим праздником как-то неудобно писать о том, о чем не могу молчать. В радиусе 2 км от концлагеря находится много ям-могил массового захоронения. Они были обнаружены осенью 1944 года специальной комиссией. Только в урочище Лозы — 15 ям-могил размером от 30 до 40 м в длину и 4—6 метров в ширину. Там лежат около 15 тысяч человек. Близ деревни Арабовщина в березовом лесу было обнаружено 8 ям-могил длиной 45 метров, где захоронено 5 тысяч узников концлагеря. К большому сожалению, эти могилы заросли кустарником и лесом, они не огорожены, к ним никто не приходит. А ведь там прах патриотов, которые принимали посильное участие в борьбе с оккупантами.

Это очень, очень неправильно! Ошибку или недосмотр надо поскорее исправить. Неужели на это нам не хватает многих тысяч дней, что прошли после трагических событий?

Галина ПОТАЕВА,
дочь узника Колдычевского лагеря смерти.

ЕВРО-2004: ЗАКУЛИСЬЕ

Поздно пить напиток удачи, когда путевки в четвертьфинал «обломились»...

Итак, вслед за вышедшими в четвертьфинал сборными Португалии, Греции и Чехии (закончили выступление команды Испании, России и Болгарии) позавчера вечером к ним присоединились команды Франции и Англии, которые соответственно выиграли у швейцарцев — 3:1 и хорватов — 4:2.

Впрочем, болельщики с удовольствием смакуют не только сами игры, но и закулисье вокруг них. В центре внимания, безусловно, смачный плевок итальянца Тотти в глаз датскому футболисту и такой же "подарок" швейцарца Александра Фрея английскому футболисту Стивену Джерарду. Прямо-таки мода какая-то на харканье! Апелляционная инстанция УЕФА сначала разобралась с итальянцем, а швейцарскому Саше и вовсе дала пятнадцать суток — именно на столько, начиная с 21 июня, дней футболист отстранен от участия в любых матчах под эгидой УЕФА. Однако швейцарская сборная все равно вылетела из дальнейшей борьбы, так что теперь, как говорят, плюй не плюй — не доплюнешь.

А вот россиянам, несмотря на их последний выигрыш у сборной Греции, наверное, еще долго будут перемывать кости. Острословы уже прокомментировали славные деяния российской сборной: *"Мы поняли! Чтобы россияне забили гол, их полузащитники должны попасть в голову Булыкина", "Российские футболисты порадовали президента. Белорусского", "Лучше смотреть эротические фотографии жен российских футболистов, чем порнографию на поле в исполнении самих футболистов", "Начало игры Россия—Греция показало то, как важно правильно опохмелиться".*

Последняя народная мудрость явно с подтекстом, потому как, по слухам, после второго поражения на чемпионате от португальцев россияне устроили себе бурный выходной. Рассказывали, что Дмитрий Булыкин активно развлекался со своей новой подругой — певицей из группы "Рефлекс", а часть футболистов делала разбор тактических провалов в близлежащем баре.

Но чемпионат, собственно говоря, организовывался не ради скандалов. Он продолжается и радует болельщиков красивыми играми и голами. Все только начинается!

Алесь СИВЫЙ.

ЕВРОанекдот

В связи с невыходом российской сборной в 1/4 финала чемпионата Европы настоящим русским патриотам стало болеть решительно не за кого, ибо все прочие участники первенства представляют страны — члены враждебного блока НАТО.

Вот почему экс-депутат Государственной Думы России Василий Иванович Шандыбин принял единственно верное решение — теперь он будет болеть за полноправного участника Евро-2004, российского арбитра Валентина Иванова! "Подобный расклад даже предпочтительней, так как позволяет русским влиять на ситуацию изнутри", — заявил Василий Шандыбин.

ФУТБОЛЬНАЯ МОЗАИКА

Вчера ранним утром после драки в центре Лиссабона скончался от ножевого ранения 27-летний фанат английской сборной

Как сообщило португальское агентство "Луса", англичанин был убит около четырех утра неподалеку от площади Россио, во время празднования победы своей сборной над командой Хорватии. После нападения раненый был отправлен в госпиталь, где затем скончался. Позже полицией был задержан украинец, который "пытался ограбить англичанина и кроме того был зол на английских фанатов".

Одна из португальских газет опубликовала своего рода полезные советы, а именно — кому молиться накануне матча

Команде португальских и испанских футболистов покровительствует Мадонна, греческих — св. Николай и св. Андрей. Англичанам нужно просить защиты у св. Георгия, а немцам — молиться св. Бонифацию. Сборную России и сборную Латвии, по мнению португальских журналистов, не может спасти даже святой.

23
чэрвень

СЕРАДА
Усх. 4.38 Зах. 21.46
Даўж. дня 17.08
Першая квадра
25 чэрвеня

НУ І НУ!

Салігорскі дысананс

Цікавы куток з'явіўся нядаўна ва універмагу "Салігорск", што ў аднайменным раённым цэнтры Мінскай вобласці. У тым самым аддзеле, дзе прадаюцца тавары для школьнікаў, амаль два метры экспазіцыі аформлены пад куток беларускай сімволікі. Толькі заўважце, якая гэта беларуская сімволіка, калі нават надпіс зроблены на чужой мове?

Другое, што кідаецца ў вочы, — дзяржаўных гербаў і сцягоў, іншай атрыбутыкі значна менш, чым партрэтаў А.Лукашэнкі. Прабачце, але апошнія мне асабіста напамінаюць іконкі.

Дысанансам на фоне "Уголка национальной символики" выглядае гісторыя, якая адбылася днямі ў тым жа Салігорску. Сутнасць яе ў наступным. Салігорскія ўлады, як паведамляе прэсслужба Аб'яднанай грамадзянскай партыі, *"адмовіліся падтрымаць ініцыятыву групы грамадзян па зборы подпісаў па пытанні трэцяга тэрміну Аляксандра Лукашэнкі".*

"25 мая жыхары Салігорска **Аляксей ПРЫХОДЗЬКА, Марыя ВОЛЧАК, Ларыса АЛЕШКА, Зміцер ЛАРЫЁНАЎ, Яўген ВАЛОДЗЬКА,** — сказана ў прэс-рэлізе АГП, — *звярнуліся з заявай у Салігорскі выканаўчы камітэт з просьбай дазволіць правядзенне грамадскага галасавання ў форме збору подпісаў па дадзеным пытанні. Як было напісана ў заяве, мэта акцыі — "выказаць захапленне асобай і справамі прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і збору подпісаў жыхароў Салігорска і Салігорскага раёна за трэці тэрмін прэзідэнцтва А.Лукашэнкі". Аднак старшыня выканкама* ***Амельянчук*** *адказаў на гэтую заяву адмовай, спаслаўшыся на тое, што выбары прэзідэнта Рэспублікі Беларусь на новы тэрмін не прызначаліся Палатай прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь".*

Атрымоўваецца так: некаторыя мясцовыя грамадзяне хочуць правесці акцыю як быццам у падтрымку А.Лукашэнкі, а мясцовыя ўлады — супраць. Выставілі партрэты ў "куточку" універмага і лічаць, што справа зроблена. Ці ж не дысананс?

Алесь СІЛІЧ.
Фота аўтара.

Среда, 23 июня

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12,00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 23.35 Новости.
07.05, 07.35, 08.10, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!".
07.30, 08.30 "Деловая жизнь".
09.05 Футбол. Чемпионат Европы. Дания—Швеция.
10.55 "100 шагов к Олимпу".
11.10, 17.30 "Богатые и знаменитые". Сериал.
12.10, 17.05 "Кстати".
12.40, 19.15 "Государственная граница". Сериал.
14.05 "Общественная безопасность".
14.15 "На перекрестках Европы".
15.10 "Великий Мерлин". Сериал.
16.05 "5х5".
18.25 Футбол. Дневник чемпионата Европы.
19.05 "Специальный репортаж".
20.45 "Георгий Жженов — командующий кинофронтом". Видеофильм АТН.
21.00 "Панорама".
21.40 Футбол. Чемпионат Европы. Голландия—Латвия. Прямая трансляция.
23.40 Футбол. Чемпионат Европы. Германия—Чехия.

ОНТ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 18.00, 20.30, 23.20 "Наши новости".
07.05 "Наше утро".
09.05, 19.05 "Клон". Сериал.
09.50, 18.10 "Дом". Реалити-шоу.
10.35 "Не только о футболе".
10.55 "Дисней-клуб". "Мышиный дом".
15.50 "Женщины в любви". Сериал.
16.50 "Большая стирка".
20.00 "Время".
21.05 "Черный ворон". Сериал.
22.15 "Улицы разбитых фонарей". Сериал.
23.35 "Цирковые династии". Ферро-ни.

РОССИЯ

07.45, 19.55 "Бедная Настя". Сериал.
08.40 "Короткое замыкание".
09.40, 20.55 "Вести. Дежурная часть".
10.00, 16.00, 19.00 "Вести".
10.30, 19.30 "Местное время. Вести — Москва".
10.50, 17.05 "Команда". Сериал.
11.50 "Ундина". Сериал.
16.10 "След оборотня". Сериал.
18.00 "Комиссар Рекс". Сериал.
19.50 "Спокойно ночи, малыши!"
21.15 "Вести +".
21.35 "Пока не разбудят нас голоса живых". Драма.
23.45 "Семь дней после убийства". Детектив.

ЛАД

06.30 EURONEWS.
08.00, 14.00, 20.00 Новости.
08.10 "Площадь искусств".
08.35, 22.05 "На безымянной высоте". Драма.
09.35 "Сад мечты".
10.05, 18.25 "Между нами, женщинами".
10.30, 21.15 "Грешная Анхелика". Сериал.
11.15, 12.55 "Обычный необычный день".
11.45, 18.45 "Руины стреляют". Сериал.
13.25 "Киту-домовой". Мультфильм.
14.10 "Мутиклуб".
15.05 "Шутки в сторону". Сериал.
15.30 "Не зевай!"
15.40 "Бум".
16.05 "Из архивов БТ".
17.05 "Росчерк времени".
17.20 "Знак беды". Драма.
19.50 "День длиною в жизнь".
20.15 "Колыбельная".
20.30 "Дела семейные".

НТВ

09.00, 11.00, 16.00, 18.00 "Сегодня".
09.25 "Кулинарный поединок".
10.20 "Страна советов".
14.35 "Принцип домино".
16.30 "Дикий мир: борьба за выживание".
17.35 "Протокол".
18.40 "Мангуст". "Последний выстрел". Сериал.
19.45 "Желанная". Сериал.
21.00 "Страна и мир".
21.35 "Красная стрела".
21.50 "Однажды в Калифорнии". Сериал.
22.50 "Клан Сопрано". Сериал.

СТВ+RenTV

06.25, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
06.40 "Утро столицы".
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50, 20.00 "СТВ-спорт".
08.05, 20.10 "Минск и минчане".
08.15, 23.10 "Технология".
08.25, 20.35 "Автопанорама".
08.45 "Закон и криминал".
09.00 "Трансформеры". Мультфильм.
09.25 "Удар из космоса". Худ.фильм.
11.00 "Удивительное исцеление". Док.фильм.
12.00 "Час суда".
13.00 "Под углом 23 с половиной градуса".
13.50, 18.30 "Ангел на дорогах". Сериал.
14.50 "Мятежный дух". Сериал.
15.35 "Маска". Мультсериал.
16.00 "Веселые баксы".
16.15 "Тема дня".
16.50 "Игровой рефлекс".
17.00 "Крутой Уокер". Сериал.
18.15 "Здравствуйте, доктор!".
20.20 "Добрый вечер, малыш...".
20.55 "Игра судьбы". Триллер.
23.20 "Проект "Отражение".
00.05 "Секретные материалы". Сериал.
00.50 "Новости СНГ".

8-Й КАНАЛ

07.00, 17.00 "Моссад". Сериал.
07.50, 17.50 "Телемагазин".
08.00 "Классика Уолта Диснея".
09.15 "Сокровища". Док.сериал.
09.45, 19.50 "Любовники пустыни". Сериал.
10.30, 21.00 "Президентский самолет". Худ.фильм.
16.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
18.00 "Баллада о солдате". Драма.
19.30 "К-видео" — "Топ-8".
19.40 "Доброе слово Василия Киселева".
20.45 "Вечарніца".

ТВ ЦЕНТР

04.45, 06.30 "Настроение".
07.35 "Газетный дождь".
07.45 "В четверг и больше никогда". Мелодрама.
09.40 "Европейские ворота России".
09.45 "Телемагазин".
10.00, 13.00, 17.00. 21.00 "События. Время московское".
10.15 "Дата".
11.05 "Отдел "Х".
11.50 "Квадратные метры".
12.05, 23.00 "Петровка, 38".
12.25 "Деловая Москва".
13.15 "Инспектор Кресс". Сериал.
14.30 "Мода non-stop".
15.00 "Регионы: прямая речь".
15.30 "Ступеньки".
16.00 "Расследование Элоизы Ром". Сериал.
17.15 "Русский век".
18.00 "Страсти по Саломее". Сериал.
18.50 "Пять минут деловой Москвы".
18.55 "Темные воды". Боевик.
21.40 "Материк".
22.30 "Времечко".
23.20 "25-й час. События. Время московское".
23.45 "Супердиск".
00.00 "По закону". Сериал.
01.00 "Синий троллейбус".

EUROSPORT

08.00, 09.30, 13.30, 17.30 Футбол. Команды ЕВРО-2004.
08.30, 00.15, 01.30 Футбол. ЕВРО-2004.
10.00 Экстремальный спорт. "Молодежная зона".
10.30 Мультиспорт. "Всякая всячина".
11.00 Пляжный волейбол. Этап Мировой серии в Швейцарии.
11.45, 00.45, 02.00 Футбол. Истории УЕФА.
12.15 Эстафета олимпийского огня.
12.30, 15.30 Футбол. Легенды чемпионатов Европы.
14.00 Бокс. Международные соревнования.
16.30 Футбол. Классика чемпионатов Европы.
18.00 Снукер.
20.45 Олимпийские игры. Тележурнал.
21.15 Новости футбола.
21.30 Конный спорт. Кубок наций "Самсунг" в Голландии.
22.30 Гольф. Европейский тур во Франции.
23.00 Парусный спорт.
23.30 Мультиспорт по средам.
23.45 Серия экстремальных приключений.
01.15 Новости "Евроспорта".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка на ААТ «Красная звезда», 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 27 530 экз. Заказ № 674.